

Göteborgs naturhistoriska museum

Årstryck 2026

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Datum: 2026-03-31

Dokumentnamn: Göteborgs naturhistoriska museum, Årstryck 2026

Diarienummer: KU 2026-00288

Kontaktperson: Jenny Berner och Stefan Örgård

Textredaktör: Kennet Lundin

Bildredaktör: Charlotte Oskarsson

Grafisk produktion: Kulturförvaltningen

Grafisk form: Västra Götalandsregionen

Layout och teknisk redigering: Kerstin Strömberg

Omslagsbild: Emily Stragapede (framsida) och Magnus Gelang (baksida)

letar efter vattenlevande djur på Lurö. Foto: Eva Andreasson

Foto: Anges vid respektive bild

Tryck: Multiply Solutions Sweden AB, Järfälla.

Innehåll

Verksamhetsberättelse 2025.....	5
Allmänt.....	5
Reception och värdskap.....	7
Museibutik.....	8
Programverksamhet	9
Tillfälliga utställningar.....	14
Kommunikation	17
Pedagogisk verksamhet.....	19
Samlingar.....	22
Publikationer	25
Personal.....	27
Faunistiskt nytt 2025: Rygggradsdjur	28
Faunistiskt nytt 2025: Insekter och andra småkryp	32
Faunistiskt nytt 2025: Land- och sötvattenslevande snäckor och sniglar	36
Faunistiskt nytt 2025: Marina evertetrater.....	42

Frossörtsbagge *Phyllobrotica quadrimaculata*,
funnen på Lurö under samlingsenhetens
insamlingsresa. Foto: Oskar Gran.

Verksamhetsberättelse 2025

Allmänt

Göteborgs naturhistoriska museum har en viktig samhällsroll som kunskapscentrum och mötesplats för frågor om natur, kultur med särskilt fokus på frågor om biologisk mångfald. Genom utställningar, utbildningsinsatser och forskningssamarbeten bidrar museet till att öka förståelsen för naturens värde och de utmaningar vi står inför. Museet strävar efter att vara tillgängligt för en bred publik och samtidigt vara en resurs för forskarsamhället och beslutsfattare.

Vår vision är att vara en ledande aktör inom kunskapsspridning och dialog kring natur och hållbarhet. För att nå dit arbetar vi strategiskt med att:

- Utveckla och förnya publika erbjudanden för att öka tillgänglighet och engagemang.
- Stärka samarbeten med nationella och internationella partners inom forskning och utbildning.
- Säkerställa en hållbar och säker förvaltning av samlingar och lokaler.
- Bidra aktivt till samhällsutvecklingen genom att sprida kunskap och skapa dialog kring biologisk mångfald och kulturarv.

Årets rapport sammanfattar de insatser, resultat och framtidsambitioner som har präglat verksamheten under 2025 och visar hur museet fortsätter att utvecklas i linje med sitt uppdrag och sina strategiska mål. Göteborgs naturhistoriska museum (GNM) ingår i Kulturförvaltningen, som är Västra Götalandsregionens förvaltning för kultur, natur och kulturarv. GNM ingår i avdelningen Natur och kulturarv. I avdelningen ingår även de andra regionala museerna/besöksmålen

Vänersborgs museum, Lödöse museum, Vitlycke museum, Forsviks bruk, Slöjd- och byggnadsvård på Näås samt Studio Västsvensk konservering.

Museet har två museichefer med delat ledarskap, Jenny Berner och Stefan Örgård. Strategiska övergripande frågor jobbar Jenny och Stefan tillsammans med. Operativt finns en uppdelning där Jenny Berner har ansvar för de publika funktionerna och Stefan Örgård har ansvar för fastighets-, säkerhets samt samlingsfunktionen.

I slutet av oktober, i samband med höstlovet, öppnades *Djuren i staden*, en ny tillfällig utställning för barn och deras medföljande vuxna. Utställningen bygger på författaren och illustratören Sarah Sheppards bok med samma namn och har arbetats fram i samarbete med henne. Tanken med utställningen är att genom ett lekfullt lärande om hur djuren bor och lever mitt ibland oss, fast vi inte kanske inte alltid ser dem, väcka nyfikenhet och lust att upptäcka och lära mer om djuren och naturen vi har runtomkring oss. Utställningen är en viktig del av museets uppdrag riktat mot barn och unga som en prioriterad målgrupp, att jobba med läsfrämjande insatser men framförallt uppdraget att verka för att stärka och bevara den biologiska mångfalden. Utställningen har varit väldigt populär och hittills lockat ett stort antal besökare.

Rutiner för att förebygga skadedjur implementerades fullt ut under året. Som del i det förebyggande arbetet har museet numera två städdagar per år där alla utrymmen städas och alla olika funktioner/verksamheter är delaktiga. All personal är involverad i förebyggande åtgärder och städning för att hejda angreppen och se över rutiner för att minimera skador. Troligtvis kommer GNM inte helt bli av med skadedjuret långsprötad silverfisk, då det är mycket svårt, så preventiva åtgärder måste fortsätta.

GNM har behov av renoveringar och fortlöpande investeras medel för att förbättra olika delar. Under 2025 förnyades belysning i fågelgallerierna, Lödösemagasinet byggdes om med nya kompaktskåp, undervisningslokalen Klasslabbet byggdes om med bättre ljud och ljus, nya stolar till biblioteket köptes in och golv i personalutrymmen fräschades upp.

Under 2025 var det färre besökare än 2024. Totalt var det 200 735 anläggningsbesökare jämfört med 210 692 under 2024. Det är svårt att säga vad minskningen av besökare beror på men olika faktorer som införandet av entréer, hög inflation, vädret under sommaren och få större evenemang i Göteborg, kan ha spelat roll för besöksantalet.

Museet fortsätter att vara en aktiv part i den internationella forskningsinfrastrukturen. Engagemang i nationella och internationella nätverk och samarbeten är en viktig del för att både dela med sig av och tillgängliggöra ny kunskap och forskning. Några viktiga samarbeten som var fortsatt aktiva under 2025 var

GGBC¹ och CETAF² som var och en på olika sätt syftar till att stärka forskning och kunskap om biologisk mångfald för en hållbar värld. CETAF:s general assembly i november hade temat *Trusted Partners, Critical Times*, vilket präglar samtiden som sektorn verkar inom. Projektet TETTRIs³ fortsatte, där GNM tillsammans med Göteborgs botaniska trädgård representerar Västra Götalandsregionen och GGBC representerar Göteborgs Universitet. Tillsammans utgör vi 2 av 16 europeiska partners. Projektet kommer att pågå i 48 månader med syfte att tillgängliggöra och stärka taxonomisk kompetens som en del i de samhällsutmaningar vi står inför med hotet mot den biologiska mångfalden. Projektet är en del inom EU:s Horizon program och *Research and innovation for the European Green Deal*.

2025 hade museet 34 tillsvidareanställd personal. Omsättningen var drygt 37 Mkr.

Jenny Berner & Stefan Örgård
Museichefer

Förkortningar:

1 Gothenburg Global Biodiversity Centre

2 Consortium of European Taxonomic Facilities

3 Transforming European Taxonomy through Training, Research and Innovations

Reception och värdskap

Hänt under 2025

Besökarna fortsatte att strömma till museet, och många köpte också det förvaltningsgemensamma årskortet som gäller här på Naturhistoriska och på Medicinhistoriska museet i Göteborg, på Lödöse, Vitlycke och Vänersborgs museer samt på Forsviks bruk. I februari månad fick vi nya, större och mer användarvänliga förvaringsskåp. De fungerar utmärkt, till stor glädje både för oss i personalen och besökarna. I början av sommaren infördes nya säkerhetsregler på museet. Det innebär att större resväskor inte längre får tas med in i byggnaden och att barnvagnar inte får tas med upp i utställningarna, utan behöver parkeras i entréhallen. I samband med detta köptes det in både bärselar och barnvagnslås som besökarna kan låna. Vid samma tid fick också Matsäckrummet en ansiktslyftning i form av nya, fräscha möbler som förhöjer trivselen medan besökarna äter och fikar med utsikt över den vackra Slottsskogen.

Årets stora händelse var öppnandet av vår nya, fina barnutställning *Djuren i staden*. Invigningen skedde den 24 oktober, och utställningen bygger på Sara Sheppards bok med samma titel. Det rör sig om en stor, interaktiv lekyta, uppbyggd som en stad i miniatyr. Här finns bland annat sopsorteringsstation, glasskiosk och korvkiosk, samt en rutschkana i form av en banan. Utställningen blev en succé från start och kommer att pågå ända fram till januari 2028. Den tidigare *Sinneshörnan* - en lekyta för bebisar och mindre barn - finns inte kvar, utan har ersatts av den så kallade Bokskogen, där barnen efter leken i *Djuren i staden* kan varva ner och läsa Sara Sheppards olika böcker tillsammans med sina vuxna. Utställningen riktar sig främst till barn från 3 till 10 år, men även barn i krypåldern finner sig väl tillrätta, och bebisar får massor av sinnesintryck där de sitter i sina bärselar. Antalet stammisar i form av föräldralediga mammor och pappor har också ökat tack vare *Djuren i staden*.

Barnutställningen *Djuren i Staden*. Foto: Lina Ikse.

Utlån och uthyrning av möteslokaler

Under året hade vi totalt 52 bokningar av våra möteslokaler i Biblioteket, Föreläsningssalen och Klasslabbet. Ungefär hälften av bokningarna gjordes av externa, betalande gäster – huvudsakligen från olika verksamheter i Västra Götalandsregionen. Resten av gästerna utgjordes av grupper från vår egen förvaltning eller samarbetspartner – såsom Institutionen för biologi och miljövetenskap vid Göteborgs universitet (GU), Botaniska trädgården och Föreningen Göteborgsslöjd - och de kunde nyttja lokalerna gratis. I slutet av 2024 hade föreläsningssalen utrustats med ny AV-teknik, och i början av 2025 uppgraderades tekniken även i Biblioteket.

I mars månad, för tredje året i rad, höll Institutionen för historiska studier vid GU en fyradagarskurs i arkeozoologi eller historisk osteologi för blivande arkeologer i Klasslabbet. I november hölls en masterkurs på två dagar inom samma ämnesområde. Kursledaren använder sig då av material från museets bensamling. Klasslabbet är redan bokat i mars 2026 för en ny omgång av fyradagarskursen. Det är glädjande, och helt i linje med museets målsättning att vara en resurs för studenter och externa forskare.

Museibutik

Bli inspirerad att upptäcka djur och natur

Året började med en kort enkät till er som besökte oss, med frågorna 'Vad förväntade du dig att hitta i butiken?' och 'Saknade du något?' Som tack för hjälpen gavs en liten present. I stort speglade svaren sortimentet, exempelvis produkter kopplade till museet, mineral och fossil, gosedjur, böcker och presenter.

Fokus har därför under hela året varit på att försöka koppla ihop enkäten och föregående års plan för att öka försäljningen, genom att fokusera på de produkter som sålt bäst och som speglar museets profil. Några nyheter togs in, men i

stort låg vi lågt med att testa nytt. Intressant och kul var att tonic från en lokal producent och flingsalt i fina förpackningar varit populära. Museichokladen verkar också ha funnit sin plats och vi har t o m några stammisar som kommer in endast för den. Tack vare en av er stammisar så bytte vi mjölkchokladen med havtorn mot kakaonibs i årets sista beställning. Tack för värdefull input!

Som vanligt följde skyltningen årets säsonger och aktuellt på museet. Under sommaren skyltades för utställningen *Sötvatten – en värld av liv* och under hösten för *Djuren i staden*. Montrarna i Matsäckrummet skyltades efter säsong och en ny, plan, monter i entréhallen som speglar museisamlingar och upptäckarglädje verkar ha lockat många att titta närmare.

Djuren i staden fick en central plats i butiken från vernissagedagen och kampanjpriserna verkar ha uppskattats – kul! Samtidigt gjordes en resursomflyttning av personal från butiken till *Djuren i staden*, vilket gjorde att

en del arbetsuppgifter omprioriterades.

Som sista ryck inför jullovet och kommande säsong tog vi fram vintage-kepsar i flera färger med en tryckt patch i beige och svart. Bilden är en omarbetning av ett ex librismärke från museet. Motivet är två ugglor och texten *Musei Gothenburgensis Historico Naturalis AD 1833*. Tänk att få se dem ute på stan i vår och sommar!

Sammanfattningsvis har året varit både roligt och svårt för butikens del. Under 2026 hoppas vi kunna jobba vidare med att ta fram en bild av Malmska hvalen som går i stil med elefanten och ugglorna. Detta kopplat till vad som säljer bäst, vad besökarna förväntar sig, och museets profil, som ett steg mot en enhetlig linje profilprodukter. Förhoppningsvis kan vi med produkterna på ett lekfullt sätt inspirera till att vilja lära mer om

Bild från utställningen *Sötvatten – en värld av liv*. Foto: Johan Hammar.

biologisk mångfald, att minnas museibesöket och själv fortsätta upptäcka djur och natur.

Programverksamhet

Fiskliv i Säveån, djur som kommer fram i nattens mörker, experimentshow med Beppe, artjakt i Angered, specialskriven körföreställning, interaktiv teater och mycket mer — bredden på museets programverksamhet har om möjligt varit större än någonsin. Vi har tillsammans med en mängd olika aktörer, både interna och externa, producerat en publik programverksamhet med allt från forskningskommunikation till konstnärligt skapande. Våra besökare kunde vid ett flertal tillfällen träffa och prata med våra intendenten och forskare från universitet och andra kunskapsinstitutioner. Museet har varit en plats för möten och samtal i flera former och för människor med många olika intressen.

Vi har som vanligt kopplat mycket av programverksamheten till våra tillfälliga utställningar, särskilt våra större satsningar; *Sötvatten - en värld av liv* och *Djuren i staden*. Det var genom dessa vi fick lära känna Sveriges sötvatten och Säveåns fiskliv, rättorna som levt med oss människor genom tiderna, salamandrarna i den så kallade Ödledammen i Slottsskogen, och mycket mer. En söndag i månaden har en av museets

guider hållit visningar för både barn och vuxna. Där har besökarna fått veta mer om både djur och människor som befinner sig, eller har befunnit sig på museet under museets historia. Guidningarna har haft en tydlig koppling till våra tillfälliga utställningar. Museibutiken har under året arbetat hårt med att ta fram ett varusortiment som passar de tillfälliga utställningarna och programverksamheten, och tillsammans med dem skapar en fin helhetsbild av museets publika verksamhet.

Lov med fantasi och upptäckarglädje

På helgen inför sportlovet hade vi som vanligt en skaparverkstad. Den här gången var det riktigt pyssligt, då aktiviteten gick ut på att skapa undervattensvärldar av naturmaterial inuti små metallburkar. Under sportlovet jobbade pedagogerna hårt med att förvandla våra besökare till sötvattensdetektiver. Tänk vad mycket det finns att upptäcka i lite vatten! Med hjälp av mikroskop och lite tålamod hittade folk alla möjliga små djur, som toffeldjur och hjuldjur, och ingen kommer nog se på en vattenpöl på samma sätt igen. Museets intendenten fick också engagera sig med våra lovbesökare. Ett djur, en expert – det var grejen. Vi passade också på att låna in en expert från SMHI då temat var sötvatten. Några besökare kom till museet flera gånger under veckan,

Parklöpare *Carabus nemoralis* funna under bioblitzen i Angered. Foto: Charlotte Oskarsson.

för att få chansen att prata med mer än en expert. Det var ju olika experter varje vardag under lovet. Påsklovets skaparverkstad byggde vidare på temat med miniatyrvärldar och hämtade såklart inspiration från museets vackra dioramor. I små pappersaskar byggdes tittskåp, som fylldes med hjälp av besökarnas fantasi och skaparglädje. En mängd små dioramor såg världens ljus under en helg. Pedagogerna samarbetade återigen med Plikta aktivitetspark och erbjöd en hinderbana med inspiration från olika djurs hoppande och andra rörelser. Mitt i lovveckan bjöd vi in till en experimentshow med Beppe Singer, som många barn sett på TV. Det var också flera besökare som berättade att de hade Beppes experimentlådor och böcker hemma, och det var riktigt spännande att få träffa honom på riktigt. Experimentshowen var rolig och spännande för både små och stora.

Höstlovet hade ett stort fokus på *Djuren i staden*, vår senaste tillfälliga utställning, som officiellt öppnade på lördagen inför lovet. Vi var många som hoppade in som utställningsvärdar och extra ciceroner när det behövdes. Besökstrycket var högt hela veckan och vi hade den bästa extraöppna lovmåndagen någonsin. Pedagogerna visade föremål från nattdjur i staden och intendenten visade spindlar, skalbaggar och andra spännande djur som också lever i våra städer. Onsdagen på lovet var en speciell

dag. Då var det nämligen exakt 160 år sedan museets största kändis, Malmska valen, strandade i Askimsviken. Det uppmärksammade vi med fem minivisningar i valsalen, både på svenska och engelska, med efterföljande möjlighet att prata med personal och se framlockade föremål kopplade till valen.

Kultur på museet

Utöver att hela museibyggnaden och våra samlingar är kulturarv i sin egen rätt, så har vi fyllt byggnaden med ännu mera kultur under året. Många konstnärer och kulturutövare inspireras av museet och använder sig av museet i sina arbeten. På VALborg fick vi äran att få uppleva ett examensprojekt av en masterstudent i fri konst i form av ett körverk och en audioguide, *Choir of Adoptees – a Requiem och Singing to the Dead*. Körverket, med en kör av adopterade, hedrar både valens och adopterades lidande och död.

Kören Rabalder, som har många produktioner under rocken, tog sig i år an Göteborgs naturhistoriska museum och vår historia. De skapade den sceniska föreställningen *Elefanten och rummet*. De gjorde mycket research och ledde besökarna genom både vår fysiska byggnad och berättelser om vår vetenskapliga grund och människorna i museets historia. Det var mycket uppskattat och många av dem som lockades till körföreställ-

Kören Rabalder porträtterar Hans och Stella Lohmander på museets innergård.
Foto: Renée Göthberg.

ningen hade inte varit på museet tidigare, men de kommer nog att återkomma.

Mitt i den mest regnruskiga perioden av hösten kom Långsjö teater till oss med sin interaktiva föreställning *The Village*, som utspelar sig i en dystopisk framtid, förstörd av "det stora regnet". Föreställningen är en gränsöverskridande upplevelse som blandar teater, dans, utställning och interaktiv workshop. Här fick deltagarna tillsammans med skådespelare utforska de frågor som många av oss kanske funderar över redan nu – vad gör vi om krisen kommer? Vilka kompetenser kommer att vara viktiga? Hur ska vi bäst arbeta tillsammans för att lösa klimatutmaningarna?

Samarbeten med föreningar

En stor del av vår programverksamhet görs i samarbete eller samverkan med föreningar. Civilsamhället innehar en stor kompetens och ett driv som är väldigt viktigt i vårt samhälle. Flera föreningar har regelbundet programaktiviteter på museet; Göteborgs biologiska förening, Göteborgs geologiska förening, Västsvenska entomologklubben och Föreningen Göteborgsslöjd. Dessa föreningar har länge haft en stark koppling

till museet genom att grundare och/eller många styrelseledamöter arbetar eller har arbetat på museet. De tre förstnämnda föreningarna håller regelbundet föredrag på museet, men gör också andra aktiviteter. Göteborgs biologiska förening arrangerade bland annat en heldag om igelkottar och biologisk mångfald den 22 maj, på just biologiska mångfaldens dag. Tillsammans med västsvenska entomologklubben hade museet en uppskattad visning av filmen *Sounds of Spring*, som följer entomologen Freddy Persson under ett års tid.

Andra samarbeten kan vara utan regelbundenhet eller mer sporadiska. Naturskyddsföreningen i Göteborg har flera grupper som museet samarbetar med i programverksamheten. Under 2025 har de både arrangerat fågelholksbygge samt en skogsdag med en blandning av artinventering och konst. I slutet av året gick museet ihop med Naturskyddsföreningen, Göteborgs biologiska förening och Föreningen för Kulturmark i Göteborg och bokade in ett föredrag med vetenskapspedagogen och växt- ekologen Emil V. Nilsson, som drog fullt hus.

Festivaler

Museets målgrupp är alla, och då måste vi också synas på många olika ställen. Under 2025 har vi till exempel deltagit med publika programpunkter och utställningar på Vetenskapsfestivalen, West Pride, Västerhavsveckan, Kulturkalaset, ForskarFredag och Tillsammansfestivalen. Kanske kan vi även räkna in BioBlitzen till festivalerna, då det var en riktig folkfest.

Under Vetenskapsfestivalen fyllde vi och våra kollegor i Kulturförvaltningen både scen och golvyta i Nordstan med allt från en camera obscura till samtal om vad vetenskap är. Det var full fart hela dagarna och vi mötte många människor i olika åldrar och med olika intressen. Det var mycket givande för alla inblandade. Till West Pride invigde vi den tillfälliga utställningen *Fauna Fantastica* samt utforskade vi våra egna och biologins fördomar i programaktiviteten 'Fördomar, giraffer och färgade glasögon - hur objektiva är vi egentligen?'. Västerhavsveckan var som vanligt späckad av aktiviteter på temat havsmedvetenhet. Det mest populära var så klart att besökare fick kliva in i Malmska valen och det var många som tog en paus från musikfestivalen Way out West, för att istället besöka valen. Vi visade även filmen *Västerhavets hemligheter* och hade besök av filmaren och regissören Tobias Dahlin, samt visade foton och filmer av Västerhavet från lokala hobbydykare. Utöver ett flertal aktiviteter inne på museet fanns våra intendent och pedagoger ute på flera orter längs kusten med både bokbord och håvning. Kulturkalaset efterfrågade i år fler aktiviteter för barnfamiljer, så vi arrangerade en utflykt till den så kallade Ödledammen i Slottsskogen, där både barn och vuxna utrustades med håvar och fick utforska dammens ekosystem och upptäcka spännande vattendjur som vattenskalbaggar, skräddare, trollsländenympor och vattenbin. Den årliga festivalen ForskarFredag, som samordnas av Vetenskap & Allmänhet, blev återigen ett samarbete inom GGBC, Göteborgs centrum för globala biodiversitetsstudier. Vi vidareutvecklade vår aktivitet 'Quiz på museet' och denna gång gav vi mer tid åt forskare och deltagare att mötas och samtala innan vi utmanade våra deltagare med en quiz. De sex lag som deltog denna gång innehöll en bra spridning på både åldrar

och bakgrund och hela eventet hölls på både svenska och engelska. Tillsammansfestivalen anordnades för femte gången av Göteborgs Stad och även detta år deltog museet med aktiviteter både på museet och i Kronhuset, för att främja möten mellan människor och mellan museet och allmänheten. För tredje året i rad var museet med och arrangerade BioBlitz Göteborg. Under 24 timmar pågick en artletarjakt i Angereds spännande natur. De växter, svampar och djur som hittades rapporterades in för att hjälpa forskarna i undersökningar av den biologiska mångfalden. Experter var på plats och hjälpte till. Allmänheten besökte BioBlitzen från tidig eftermiddag fram till midnatt 18 maj. Skolklasser hade aktiviteter under måndagen 19 maj. Under årets Bioblitz rapporterades det in över 1 000 arter! Vi upplevde ett stort engagemang från allmänheten och civilsamhället och Lärjeåns dalgång genom-söktes flitigt. Huvudarrangör 2025 var Projektet EXPBIO, som står för *Expanding transnational capacities to strengthen plant biodiversity and restoration in the NSR (North Sea Region)*.

Publikutveckling

I museets uppdrag ligger ett fokusområde som handlar om vidgat deltagande. Vi ska bland annat öka andelen besökare som är barn och unga, med särskilt fokus på förstagångsbesökare och prioriterade grupper. Detta kräver en del arbete med publikutveckling. I juni startade vi ett samarbete med fyra bibliotek i Göteborg (Biskopsgårdens bibliotek, Frölunda kulturhus, Opaltorgetts bibliotek och Kortedala bibliotek) där låntagare kan låna Naturhistoriskakortet, som ger fri entré för 2 vuxna. Kortet är ett 7-dagarslån som inte kan förlängas, men det går att låna flera gånger om, vilket flera också har gjort. Fram till årsskiftet hade 255 personer besökt oss med Naturhistoriskakortet. Av dem var många förstagångsbesökare och de andra uppgav att de varit på museet tidigare, men det var länge, länge sen. Men inte nog med detta, som en tidig julkupp kom också Naturhistoriskakortet ut på Knallebiblioteken i åtta kommuner (Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda).

Ett annat bibliotekssamarbete var *Deep reading*, som Stadsbiblioteket i Göteborg genom-

Överst till vänster: Dagens djur, vattennäbbmus *Neomys fodiens*. Foto: Charlotte Oskarsson. Överst till höger: Tema ägg. Foto: Wikimedia Commons 3.0. Mitten: Höstlov med textiltryck, spår av djur. Foto: Charlotte Oskarsson. Nederst till vänster: Bioblitz vid Lärjeån 2025. Foto: Charlotte Oskarsson. Nederst till höger: Fakta om flodpärlmussla *Margaritifera margaritifera*. Foto: Charlotte Oskarsson.

förde på museet. Tanken var att det skulle bli en mysig tystläsningsstund på vår innergård, men Göteborgsvädret tvingade aktiviteten att flytta in i vår fina lokal Biblioteket istället. Forskning visar att läsning tränar hjärnan att fokusera, förbättrar minne och kan förebygga såväl Alzheimers som demens.

Vi var också i väg till Frölunda Kulturhus, där biblioteket arrangerade ett författarsamtal med Marie Hermanson, som var hos oss hösten 2024. Museets programansvariga modererade samtalet mellan Marie och vår marinbiolog.

Göteborgs stad saknar seniormötesplatser i Centrum/Linné och då passade det väldigt fint att vi samarbetade med dem och i våra lokaler arrangerades en serie av sex berättarcafèer med olika teman, till exempel djur och natur. Berättarcafèerna var öppna även för yngre invånare, då vi vet att ofrivillig ensamhet kan finnas i alla åldrar.

Kulturförvaltningens museer och besöksmål har också under året startat en arbetsgrupp för digitala program, som ett led i både publikutveckling och tillgänglighetsarbete, och i december genomfördes det första gemensamma webinariet, 'I rättans tid', med experter från tre av våra museer. Det handlade om vilken roll rätten har spelat i människans historia, från medeltida

Inanimate species av Joana Moll från *Bugs & Metamorphosis: Glitching Photography* som visades på Hasselblad Center. Foto: Cecilia Sandblom, Hasselbladstiftelsen.

skräck till nutida vardag med sprängningar i arbetet med västlänken.

Tillfälliga utställningar

Bugs & Metamorphosis: Glitching Photography 7 februari – 4 maj 2025

Utställningen *Bugs & Metamorphosis: Glitching Photography* visades på Hasselblad Center, Göteborgs konstmuseum och på Göteborgs naturhistoriska museum. Hos oss presenterades verk av konstnärerna Joana Moll, Kristina Lenz och Alex Klug samt Mónica Alcazar-Duarte.

Konstverk ur serien: *The Hands Problem* (2023 -) av Kristina Lenz & Alex Simon Klug, från *Bugs & Metamorphosis: Glitching Photography* som visades på museet.

Utställningen *Fauna Fantastica*. Foto: Eva Andreasson.

Utställningen utforskade "buggar" i två bemärkelser: både som tekniska glitchar och som insekter. Genom att kombinera dessa perspektiv skapades en visuell upplevelse som var lekfull, kritisk och tankeväckande.

I samband med utställningen gavs boken *Field Guide to Bugs & Metamorphosis: Glitching Photography* ut av Art & Theory. Museets entomolog Peter Nielsen bidrog med ett kapitel i boken.

Utställningen och publikationen var en del av det fleråriga forskningssamarbetet *Photography and the Glitch* mellan HDK-Valand (Göteborgs Universitet) och Hasselbladsstiftelsen.

Sötvatten - en värld av liv 6 februari – 31 augusti 2025

Sötvatten är en förutsättning för allt liv. I Sverige är vi bortskämda med rent vatten. Trots att vi har påverkat och förstört många av våra vatten, finns det fortfarande mängder av fina miljöer kvar. Men det gäller att vi är rädda om dem. Och att vi skyddar dem.

Under två års tid reste Johan Hammar runt i Sverige för att fotografera, filma och dokumentera landets sötvatten. Tillsammans med Regionmuseet Skåne producerade sedan Johan denna vandringsutställning om Sveriges glaciärer, bäckar, sjöar, källor och vattenpölar och det myller av liv som fortfarande går att hitta i dem.

Fauna Fantastica 10 juni - 29 juni 2025

Konstnärerna på Norma utforskade djurvärlden och skapade varelser utifrån fantasi och verklighet. De arbetade med sina verk under vintern och våren. Under flera besök på museet har de skissat, testat olika tekniker, skrivit och utmanat sin kreativitet. Resultatet blev utställningen *Fauna Fantastica*, med vernissage under årets West Pride.

Norma är en kreativ verksamhet för kvinnor och transpersoner 16–25 år, som står utanför jobb eller studier på grund av psykisk ohälsa.

Djuren i staden 25 oktober 2025 – 9 januari 2028 Välkommen till asfaltdjungeln!

I utställningen får barn och vuxna kliva in i Sarah Sheppards bok med samma namn och träffa skvallriga sparvar, nattpatrullerande rävar, spårvagnsåkande duvor och även stadens listigaste invånare – råttan! Här är en värld där proportionerna är alldeles skeva, med bananrutschkanor och gigantiska pommes. Genom fakta, fantasi och humor får besökare undersöka hur djuren lever i staden. Och lära sig varför staden blivit ett tillhåll för både koltrastar, ekorrar, rävar och mer ovanliga gäster.

Vare sig du är barn eller vuxen får du en upplevelse där fakta möter fantasi, och där Sarah Sheppards illustrationer får liv.

Detalj av bild på blårröd trollhummer *Galathea strigosa*, som visades under Västerhavsveckan för att öka medvetenheten om vad som lever i Västerhavet. Foto: Emil Burman.

Utställningen har producerats av vår förvaltning i samarbete med författaren och illustratören Sarah Sheppard och med Barnutställningar. Till utställningen tog vi också fram en gratisbok till våra besökare, *En stad full av liv*, vars syfte är att inspirera fler att lära sig mer om biologisk mångfald genom att undersöka museet och naturen omkring oss.

Elevutställning - Djuren i staden **25 oktober 2025 – 9 januari 2028**

I anknytning till lekutställningen *Djuren i staden* har museets pedagoger samarbetat med skolor och låtit elever skapa en egen utställning med samma namn och samma tema. Läs mer om det i texten om pedagogisk verksamhet.

Övrigt

En bonus, eller två egentligen, under året har varit våra praktikanter från Göteborgs universitet. I början av sommaren hade vi en utbytesstudent från Frankrike, som fick en inblick i vår verksamhet samt hjälpte oss att se på våra utställningar med andra ögon. Hennes arbete kommer att kunna ligga till grund för hur vi kommunicerar våra utställningar med enbart svenska texter, till besökare som inte kan svenska. Under höstterminen kom en praktikant från kulturprogrammet vid Göteborgs universitet som direkt kastades in i arbetet med utställningen *Djuren i staden*, då hennes första vecka var höstlovsveckan. Hon var till stor hjälp där under hela praktikperioden. Parallellt med det arbetade hon självständigt med att sätta sig in i Kulturförvaltningens arbete med både permanenta och tillfälliga utställningar och hennes egna projekt bestod av en utställningsplan och –modell som vi kan hämta mycket inspiration ifrån.

Under året var det också dags att genomföra större delen av projektet 'Havets röst: Fördjupande samtal med en virtuell AI-säl för ökad havsmedvetenhet', som finansieras av det statliga forskningsrådet FORMAS. Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet är projektägare, men museet har genomfört publika aktiviteter där besökare fått prova VR-upplevelsen som består av en virtuell havsmiljö och samtal med en AI-säl, som berättar om hur havsförurning påverkar

livet i havet. All feedback från besökare gick till forskarna som utvecklade upplevelsen vidare. Under hösten var det sen dags för forskarna att genomföra aktiviteten på museet och då också samla in forskningsdata. Parallellt med detta arbete fick vi besked om att Institutionen för marina vetenskaper vid Göteborgs universitet fått ett annat forskningsprojekt beviljat av FORMAS, där museet är en samarbetspart, nämligen 'Havsbondens kök - recept, inspiration och fakta om framtidens sjömat.'

Projektet *Connecting and Collecting: Developing participatory methods to collect social digital photography in Nordic archives and museums* med finansiering från Nordisk kulturfond genomfördes under året och projektgruppen träffades i Helsingfors i september. Museets programansvariga har i sin del av projektet arbetat tillsammans med en grupp göteborgare med olika bakgrund för att samtala om vad hållbarhet och hållbar utveckling faktiskt betyder för oss som individer och hur vi kan leva mer hållbart. Gruppdeltagarna har sen laddat upp sina bilder av hållbarhet till vår insamling på plattformen *Connect to Collect*.

Museet har i åtta år varit medlemmar i Föreningen Genus i museer, och vår programansvariga Renée Göthberg har varit både reguljär ledamot och kassör. Vid föreningens årsmöte valdes Renée till ordförande och under året har hon lett föreningens styrelse i ett stort utvecklingsarbete för att göra föreningen mer relevant för de utmaningarna vi möter på grund av det politiska läget idag, samt skapa ett större medlemsengagemang.

Kommunikation

Ett av museets mest centrala uppdrag, att öka kunskapen om biologisk mångfald, låg givet till grund även för kommunikationsarbetet, strategiskt såväl som operativt. Utåt synliggjordes detta bland annat genom arbetet med folkbildning i museets sociala kanaler kring äggläggande djur, blåmusslors funktionella morfologi, svenska sötvattensmiljöer och mångfalden av liv kring dem, för att nämna några. Lovaktiviteten 'Ett djur, en expert' gav ett ypperligt tillfälle att lyfta såväl lovledighet, en mångfald av djur, samlingarna, samt interaktioner mellan forskare och allmän-

het jämsides, precis som under ForskarFredag och BioBlitz. Vi fortsatte att dokumentera och dela verksamheten bakom kulisserna, intervjuar forskare, samt beredde väg för och följde upp nyheter i enhetlighet med regionens riktlinjer för MIK (medie- och informationskunnighet).

Vi förnyade informationen för besökare vid museibesöket genom hänvisningsskyltar i tak, nya skyltar vid uppfarter och digitala informationsskärmar i entréhallen samt utanför museet. Även i sociala medier gjorde vi kontinuerliga uppdateringar kring basal besöksinformation.

Tillsammans med kommunikatörer från förvaltningen, regionens varumärkesgrupp och UX-designers (*User Experience Designers*) genomfördes arbetet med en ny webbplats. Uttalade fokus var tillgänglighet, ytterligare implementering av VGR:s visuella profil och att

framhålla museet som besöksmål. I samband med att kulturförvaltningens kommunikationsenhet omorganiserades så påbörjades ett arbete med rutiner och arbetssätt även lokalt. I den förvaltningsgemensamma gruppen för kommunikatörer och redaktörer diskuterades aktuella ämnen såsom AI. Sammantaget höll förvaltningens kommunikatörer i marknadsstrategi, annonsering och framtagandet av grafiskt material kopplat till utställningen *Djuren i staden*.

Medialt fick nakensnäckan julstjärnenuding stor uppmärksamhet i Vetenskapsradion med flera nyhetskanaler. Förutom ljus på djurgruppen nakensnäckor så pratade man om namngivning av arter. Tätt efter kom inslag om karetsköldpaddor. Intendenterna medverkade även i andra inslag och i vanlig ordning toppade mördarsniglar och parksnäcka sommartid.

Uppsökande fältstudie på förskola i Lövgärdet, *Lära tillsammans - Liv i löv*. Foto: Maria Svärd.

Ola Brusehed presenterar museets projekt under konferensen *FobasNT* - Forum för forskningsbaserad undervisning inom naturvetenskap och teknik. Foto: Maria Svård.

Pedagogisk verksamhet

På museet finns en lång tradition av undervisning. 2025 arbetade tre pedagoger för att sprida kunskap och intresse för naturvetenskap till barn och unga i hela Västra Götalandsregionen. Under året träffade vi 10 000 elever och lärare. Vi träffar oftast eleverna på plats här på museet och har lektioner i museets utställningar, men vi gör även fältstudier utomhus och uppsökande verksamhet. Den mest önskade lektionen under året var klassikern Evolutionens mekanismer tillsammans med nytillskottet Introkvarter. Under en introkvart ger vi eleverna en kort introduktion till museet innan de på egen hand utforskar utställningarna, gärna tillsammans med något av våra studiemateria.

Vara en resurs för skolan

Vi har som uppdrag att vara en resurs för skolan inom ämnet biologi. Detta går hand i hand med den STEM-strategi som Skolverket kom med under 2025. STEM står för *Science Technology Engineering Mathematics* och syftet med strategin är att få fler personer att fullfölja en utbildning inom STEM-området som vuxna. Skolverket och

regeringens rapporter visar att elevernas intresse grundläggs i tidigare år och att det behövs mer intresseväckande undervisning inom STEM-ämnena genom hela skolväsendet, från förskola till gymnasiet. Genom vårt arbetssätt där vi har lektioner bland giraffer, valar och hajar kan vi skapa en rolig och intresseväckande undervisning som läraren sedan kan bygga vidare på i sin ordinarie undervisning. Att se en giraff och en okapi sida vid sida och själv kunna uppleva deras likheter och olikheter, ger en mer konkret förståelse för evolutionen än vad en illustration i läroboken gör.

Gy25 – ny läroplan för gymnasieskolan

Under året fick gymnasieskolan en ny läroplan, Gy25. I ämnesplanen för naturkunskap betonas praktiskt arbete i fält mer än tidigare. Genom att lyfta fram och betona den naturvetenskapliga processen i våra fältstudielektioner kan vi fungera som ett komplement till lärarnas arbete på skolan.

För att stötta lärare i denna förändring genomförde vi även en lärarfortbildning tillsammans med museets experter Oskar Gran (entomolog)

och Ted von Proschwitz (malakolog). I Göteborg ligger många skolor inne stan, därför valde vi att ha fokus på stadsnära fältstudier. Det underlättar för lärare att genomföra fältstudier om de hinner göra det under sin ordinarie lektionstid. Att åka ut till en skog tar mycket längre tid och då finns det risk att det inte genomförs i lika stor utsträckning.

Ett museum för alla

Många av våra besökande skolor är återkommande och under senaste året har vi startat upp ett arbete för att få fler nya skolor i Göteborg att ta del av vår pedagogiska verksamhet. Riksantikvarieämbetet beskriver i sina rapporter att museer kan bidra till att stärka marginaliserade grupper och skapa en känsla av tillhörighet i samhället. Där vill vi självklart vara med och bidra. För att göra det arbetet på bästa sätt har vi startat upp ett samarbete med kultursamordnare i Göteborgs stad.

Snigelslem, laxsperma och åt enligt din blodgrupp

Snigelslem och laxsperma som hudvård och åt enligt din blodgrupp. Det är några av alla påstående ungdomar möter när de scrollar i sina sociala medier. Samhällsfrågor som tar avstamp inom naturvetenskap. Men vilken möjlighet har eleverna att kritiskt granska den typen av information?

Under hösten 2025 reste vi till Norrköping på konferensen *FobasNT*, som står för Forum för forskningsbaserad undervisning inom naturvetenskap och teknik. Det är en konferens där forskare och lärare möts, som en brygga mellan forskning och skola. Där träffade vi en forskargrupp som under coronapandemin reagerade på samhällets syn på naturvetenskap. Besked från Folkhälsomyndigheten ändrade sig ofta och kunskapen att forskning är föränderlig och hur den vetenskapliga processen går till var låg. I stället för att lita på den senaste forskningen blev många skeptiska och tyckte myndigheten velade. Att vetenskap är föränderlig blev till viss del synonymt med osäker och motsägelsefull, när det i själva verket är vetenskapens styrka att den prövas om och om igen. Vi fick till och med ett nyord; hobbyepidemiolog. Med den bakgrunden

startades ett forskningsprojekt att ta fram en metod för källkritik med naturvetenskapligt innehåll. Detta är ju högst aktuellt även i dag när ungdomar ständigt möts av påståenden i sociala medier kring hudvårdsprodukter, kost och träning. För att kunna ha ett kritiskt förhållningsätt till de påståendena behöver alla ha kunskap om den vetenskapliga processen och hur kunskap tas fram. Hur går det till från idé till publicerat resultat? Vad kan vi lita på, egentligen? Vi kommer fortsätta ta del av forskargruppens didaktiska forskning och försöka implementera deras resultat i vår egen verksamhet framöver. Om allt går som planerat kommer de hit i september 2026 och genomför en lärarfortbildning med oss.

Läsfrämjande

Tillsammans med webbplatsen Barnens bibliotek anordnade vi för sjätte året i rad en skrivtävling för landets alla fjärdeklassare. I år deltog över 1 200 elever och vinnarklassen blev klass 4B i Hållängetskolan i Domsjö, Örnsköldsvik. Att ha en mottagare för sitt skrivande är något som skapar motivation hos eleverna och kan vi som museum hjälpa skolan att skapa lust och motivation till att läsa och skriva så gör vi gärna det. Tack alla elever som har skrivit så fina berättelser!

Juryns motivering till vinnande berättelsen:

"Felix berättelse har en tydlig inledning som skapar en känsla av att vilja läsa mer. Under berättelsens gång får vi verkligen komma in i vargarnas värld genom fina miljöbeskrivningar som skapar en inre bild i huvudet hur de smyger runt i stan. Vi fastnade även för den spännande vinkeln att vargarna lär sig hur vi människor beter oss, det visar hur vi lever i samklang med naturen. Bra jobbat!"

Rockklubben

Rockklubben lever vidare och i år har temat följt museets tillfälliga utställningar. Det innebär att vi under våren ägnade oss åt sötvatten och museets limnolog Eva Andreasson dök upp som populär expert. Hösten gick i de stadsnära djurens tecken och här fick vi hjälp av både museets vänförening, Göteborgs biologiska förening, och museets egen expert Magnus

en stad med hög biologisk mångfald. Resultatet blev en fantastisk utställning med stor mångfald både gällande biologi och konstnärlighet.

Tack till deltagande skolor:

Karl Johanssskolan åk 4, Göteborg
Viljaskolan åk 5 och 6, Göteborg
Nordhemsskolan åk 7 – 9, Göteborg
Hallenskolan åk 4 och 7, Mölndal
Kulturskolan, Åmål

Lovverksamhet

Det är glädjande att museibesök har blivit en aktivitet för många under skolloven. Här kommer ett axplock vad vi pedagoger bjöd på under året.

Sportlov: Sportlovets aktivitet var kopplad till den tillfälliga utställningen Sötvatten. Besökarna fick upptäcka det mikroskopiska livet i vatten, det livet som är livsviktigt för oss. Det är basen i alla näringskedjor, men som vi inte ser med blotta ögat. Med hjälp av mikroskop och Maria Karlberg, algexpert på SMHI, fick vi möjlighet att upptäcka en helt ny värld.

Påsklov: Tillsammans med lekparken Plikta skapade vi ett aktivitetsområde där barnen fick lyfta älghorn, hoppa som grodor och springa en käpphästbana. Rörelse och lärande i perfekt kombination!

Höstlov: Till höstlovet öppnade lekutställningen *Djuren i staden*. Då passade vi på att visa upp några nattaktiva stadsdjur, bland annat igelkotten. Barnen fick känna på igelkottens taggar och direkt kom frågor som; Hur många taggar är det? Kan de skjuta sina taggar? Varför är de så taggiga? Frågor som vi gärna pratar om.

Samlingar

Basverksamhet

Under året har samlingsverksamheten fått extra medel från Myndigheten för civilt försvar, tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, för att utföra flera projekt kopplade till våra samlingar. En inventering gjordes av både våta och torra samlingar i museets spritmagasin och totalt har mer än 500 000 samlingsposter kontrollräknats. Vidare har 269 poster i typsamlingen fotograferats, med

drygt 1 900 mikropreparat då det var många snittserier i posterna. Två ytterligare projekt var att fotografera alla samlingsobjekten i museets basutställningar samt att digitisera museets äldre korrespondens i arkivet.

Med ekonomiskt stöd från Artdatabanken har samlingsposter med spritlagda spindlar och spindeldjur, torra skal av landlevande snäckor samt marina snäckor och musslor, lagts in (digitiserats) i museets databas Specify 7. Varje sådan samlingspost innehåller en eller flera individer. För spindlar och spindeldjur var det totalt 3 238 samlingsposter, varav 73 var typmaterial, 89 poster kom från ny insamling, resterande poster från markfauna-inventeringen. För landlevande snäckor var antalet 7 635 poster och för marina snäckor och musslor 4 176 poster. Arbetet med iordningsställande av typsamlingen i typrummet har fortsatt, för att säkerställa att räddningstjänsten snabbt och säkert ska kunna föra ut skåpen från byggnaden vid brand.

Bekämpning av skadedjur, framför allt den långsprötade silverfisken *Ctenolepisma longicaudata* pågår och de åtgärder som genomförts, bland annat förbättrade städrutiner, har nu börjat ge resultat. Skadedjursbekämpningen ledde vidare till att vi röjde ur och städade på vinden ovanför administrationen i den gamla delen av huset.

Stora förbättringar för samlingsvården har gjorts i Lödösemagasinet, bland annat har ett nytt kompaktsystem från Bruynzeel installerats, en luftsluss med dörr har byggts och en luftavfuktare har installerats. Här kommer samlingen av fågelskinn kunna växa, framför allt gäller det ordningar med stora skrymmande arter som kommer att förvaras i Lödösemagasinet. Arbetet med utveckling av museets databaser har fortgått under året. Informationen i museets typdatabas har migrerats in i Specify 7. Data från alla dataset, förutom mineralerna, exporteras nu automatiskt till den internationella dataportalen GBIF (*Global Biodiversity Information Facility*).

Gemensamt fältarbete

För andra året i rad gjorde vi en satsning på aktiv insamling. Tre dagar i juni och tre dagar i augusti gjordes gemensamt fältarbete på Lurö i Väneren där vi ägnade oss åt insamling med brett

Gästmyra *Formicoxenus nitidulus*, som lever i små kolonier inne i samhällen av andra myror. Här på Lurö i en myrstack av kal skogsmyra *Formica polyctena*. Foto: Oskar Gran.

fokus. Detta är en viktig del i vår verksamhet för att hålla samlingarna levande och aktuella. Vid aktiv insamling kan vi fokusera på intressanta grupper, intressanta områden och vi kan fylla luckor i museets samlingar. Att vi valde just Lurö berodde på att Vänerskärgårdarna generellt är underdokumenterade, inte minst när det gäller väl belagda data som från museisamlingar. Vi planerade även vårt arbete i samråd med Länsstyrelsen i Värmland, som bidrog med både tips och önskemål. Allt material från årets insamling på Lurö finns samlat under ett accessionsnummer (2025-23479) och observationer finns inlagda under projektet *GNM Lurö 2025* på Artportalen. Allt material är i skrivande stund inte genomgången, men detta görs successivt. Intressanta fynd presenteras i vardera *Faunistiskt nytt* längre fram i årstrycket, men nämnas kan de tre skalbaggsarterna *Euconnus rutilipennis*, *Dryops luridus* och *Heterothops stighundbergi* som var nya fynd för Värmland, småkortvingen *Thamiaraea hospita* som är rödlistad som nära hotad (NT) och gästmyra *Formicoxenus nitidulus* som är kul, även om den varken är ny för Värmland eller rödlistad. Bland landlevande snäckor kan nämnas individrika förekomster av vinbergssnäcka *Helix pomatia* –

kanske inplanterad redan under klostertiden. Ett riktat eftersök gjordes av den invasiva amfipoden större rovmärla, *Dikerogammarus villosus*, men den kunde inte påträffas, vilket får ses som positivt. Arten är introducerad till Vättern men verkar inte ha spridits till Vätern. Bland ryggradsdjuren kan nämnas att vi dagligen hade nöjet att njuta av fiskgjuse *Pandion haliaetus*, havsörn *Haliaeetus albicilla*, bivråk *Pernis apivorus* och lärfalk *Falco subbuteo*, karaktärsarter för Vänerskärgårdarna. Under kvällarna i juni observerades en överraskande stor aktivitet av trollpipistrell *Pipistrellus nathusii*, men inget exemplar samlades in. Redan under dagarna i fält börjades planeringen inför 2026, då vi fokuserar på Dalsland.

Utåtriktad verksamhet

I maj deltog museets samlingspersonal i en BioBlitz i Angered där EXPBIO var huvudorganisatör. Läs mer om det i stycket om museets programverksamhet.

Museet deltog vid *Swedish Biodiversity Symposium*, som hölls vid Wallenbergcentret, GU, i oktober. Ett inledande kvällsmingel hölls på museet med nära 300 gäster. Det europeiska TETTRIS-projektet var inne på sitt tredje år och

Mikropreparat av tripsen *Melanthrips setariae*, avbildat inom museets typprojekt.
Foto: Jan Ohlsson.

presenterades med informationsbord på biodiversitetskonferensen. Naturhistoriska museers samarbetsorganisation NAMSA hade årsmöte på riksmuseet i november. Det är ett viktigt forum för vår verksamhet och två av oss är medlemmar i styrelsen.

Inför den svenska Rödlistan 2025 som publiceras av SLU Artdatabanken i april 2026 har museet deltagit i arbetet med klassificering av utdöenderisk för arter inom följande djurgrupper: Skalbagg, limniska och terrestra blötdjur, marina ryggradslösa djur samt fladdermöss.

Museets naturvårdsintendent har fortsatt sitt deltagande i förstudien Biosfärområde Dalsland där förutsättningarna för Dalsland att utnämnas till biosfärområde undersöks. Förstudien har genomförts i samarbete mellan Dalslands miljö- och energikontor, Mötesplats Steneby, Länsstyrelsen Västra Götaland, SLU och Västra Götalandsregionen under 2024 och 2025, medel för fortsatt arbete har sökts för 2026. Under 2025 har en film tagits fram för att skapa förståelse för vad ett biosfärområde är och vilken påverkan det kan ha på Dalsland.

Naturvårdsintendenten har under året påbörjat sitt deltagande i LIFE-projektet *ZooLIFE Pollinators* som drivs av Slottskogen i samarbete med sju andra europeiska djurparker. LIFE är ett särskilt finansieringsprogram inom EU för natur, miljö- energi- och klimatprojekt. Projektets mål är att öka och sprida kunskapen om vilda pollinatörer, öka antalet pollinatörer genom att skapa fungerande livsmiljöer i och runt djurparker, utveckla metoder för föda upp insekter i syfte att återintroducera lokalt försvunna eller akut hotade insektsarter.

Museets vetenskapliga intendent för vertebrater sitter med i referensgruppen för arbetet med fladdermöss gällande Sveriges rapportering av artikel 17 i Art- och habitatdirektivet till EU samt bedömningen till rödlistan. Han är också sammankallande i taxonomikommittén för fladdermöss, som drivs av *BatLife Sweden* och bland annat arbetar med att ta fram svenska namn på världens cirka 1 500 fladdermusarter. För femte året i rad hölls Svenska Fladdermuskonferensen, denna gång i Västerås och liksom tidigare år var intendenten för vertebrater med och anordnade denna. Han är fortsatt ledamot i styrgruppen för herbarium GB vid Göteborgs universitet.

Museets vetenskapliga intendent för marinbiologi är ledamot i Artdatabankens expertkommitté för rödlistning marina evertebrater, samt i kommittén för svenska artnamn. Under året levererades artfakta för drygt 50 arter av marina snäckor till Artdatabanken, som en del av ett kommande nationalnyckelprojekt. I september var intendenten inbjuden som gästforskare till en veckas workshop i ett forskningsprojekt om marina snäckor ("*Lower*" *Heterobranchia* and *Pyramidellidae*) vid Universitetet i Bergen, Norge. För femte året i rad var han lärare på online-kursen *Natural history collections and the global biodiversity informatics landscape* som ingår i ett nordiskt masterprogram i biologi.

Museets vetenskapliga intendent för limnisk och terrester malakologi är ledamot i expertkommittén för limniska evertebrater (inklusive landlevande snäckor och sniglar) vid Artdatabanken och har deltagit i arbetet med den nya svenska Rödlistan under året. Han har under året undervisat vid kurser på Göteborgs universitet

och hållit flera populära föredrag om sniglar och snigelbekämpning för allmänheten, samt deltog, som inbjuden föredragshållare, vid Konferensen för Biologisk Mångfald i Skåne som 2025 hölls i Höör, med ett föredrag om landlevande snäckor och sniglar i naturvårdsarbetet. Han är styrelseledamot (Beirat) i *Deutsche Malakozoologische Gesellschaft* (DMG) och deltog 2025 i förenings *Jahrestagung* i Zeddum, Holland och Herbsttagung i Plaue, Thüringen. Under 2025 har han anlitats som vetenskaplig granskare av flera artiklar för tidskrifterna *Journal of Malacology*, *Folia Malacologica* och *Folia Biologica*.

Forskning

Museets disputerade intendent samarbetar med drygt 50 institutioner över hela världen. Under året publicerades sju vetenskapliga artiklar med referee-system. Det gjordes 506 citeringar av intendenternas tidigare artiklar (enl. *Google scholar citations*) och utöver detta 68 citeringar av museets samlingar (enl. dataportalen GBIF). 2025 är första året där vår forskningsverksamhet formellt ryms inom förvaltningens Forskning- och utvecklingsplan, samt följer de rutiner för forskning som finns framtagna. Detta gör att museets forskning förhoppningsvis kommer synas ännu mer än den redan gör och att forskningsarbetet blir ännu vassare.

Emily Stragapede digitiserade marina blötdjur, här större skålsnäckan *Patella vulgata*.
Foto: Emily Stragapede.

Publikationer

Referenser till vetenskapliga publikationer som helt eller delvis baserats på museets samlingar, samt andra skrifter av och med museets personal i tjänsten.

Berggren, M. 2025. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Kräftdjur: Krill-tiofotade kräftdjur. Crustacea: Euphausiacea-Decapoda. SLU Artdatabanken, Uppsala.

Cameron, R.A.D., von Proschwitz, T. 2025. Variation in metapopulations of the polymorphic land snail *Cepaea nemoralis* (L.) in two small towns beyond its natural range. — *Folia Malacologica* 33 (4): 258-264.

Christodoulou, M., Derycke, S., Beentjes, K., Hillewaert, H., Laakmann, S., Lundin, K., Kam Khodami, S., Maes, S., Reiss, H., Uhler, C., Van den Bulcke, L., Van der Hoorn, B., Backer, A., Martinez Arbizu, P. 2025. A taxonomically reliable DNA barcode reference library for North Sea macrobenthos. — *Scientific Data* 12, 1198 (2025).

Gelang, M., Azurduy Högström, C. 2025. Faunistiskt Nytt 2024: Rygggradsdjur. — *Göteborgs Naturhistoriska museum Årstryck* 2025:35-38.

Grosse, M., Nygren, A., Meißner, K., Struck, T., Kongsrud, J.A., Alvestad, T., Bakken, T., J Pons, J., Capa, M. 2025. Molecular investigation of the diversity of Cirratulidae (Annelida) doubles the number of known species in European waters. — *Zoologica Scripta* 54(5): 672-683.

Lundin, K. 2025. Faunistiskt Nytt 2024: Marina evertebrater. — *Göteborgs Naturhistoriska museum Årstryck* 2025:30-34.

MacDonald, A., Ziehmer, B., Kitchener, A., Gelang, M., Åblad, B., Lintonsson, R., von Pückler, K., Schaub, S., Kiefer, I. Ito, M. & Schwarz, T. 2025. A computed tomographic study of the incisor teeth of male *Babyrousa* spp. — *Journal of veterinary dentistry*, 2025,43(2).

- Nielsen, P. 2025. Field Guide to Bugs & Metamorphosis: Glitching Photography. Art & Theory publishing.
- Nielsen, P. 2025. Älskade fluga! — *Natur på Dal* 1-25: 26-28. Dalslands botaniska och ornitologiska förening.
- Pereira, R., Larsson, M., Cárdenas, P., Thollesson, M. 2025. Swedish marine demosponge fauna (Porifera: Demospongiae) sampled 80 years after Jägerskiöld's inventory. — *European Journal of Taxonomy* 983: 1-64.
- von Proschwitz, T. 2025. The Swedish fauna of freshwater-snails – An overview of zoogeography and habitat selection with special attention to red-listed species. — *Diversity* 2025, 17(4): 251.
- von Proschwitz, T. 2025. Faunistiskt nytt 2024: Sniglar samt land- och sötvattenslevande snäckor. — *Göteborgs Naturhistoriska Museum Årstryck* 2025: 39-43.
- von Proschwitz, T. 2025. Inventering av landlevande mollusker i kärrbiotoper i Hallands län 2025. — *Länsstyrelsen Halland*, rapport 2025:21
- von Proschwitz, T. 2025. *Monacha cantiana* s.l. (Montagu 1803) found on the island of Åland, Finland, and some notes on other man spread molluscs on the island. — *Mitteilungen der deutschen malakozoologischen Gesellschaft* 133: 36-37.
- von Proschwitz, T. 2025. Nomenclatorial, taxonomical and zoogeographical notes on Northern European land- and freshwater mollusca: The correct spelling of *Gyraulus stromi* (Westerlund 1881) (Gastropoda: Hygrophila: Planorbidae). — *Mitteilungen der deutschen malakozoologischen Gesellschaft* 133: 38-39.
- von Proschwitz, T. 2025. On the micro-habitat of *Marstoniopsis insubrica* (Küster 1835). — *Mitteilungen der deutschen malakozoologischen Gesellschaft* 133: 39-40.
- von Proschwitz, T., Lundberg, S. 2025. Flodpärlmusslan och pärlfiskets historia i Sverige. — *Fauna och Flora* 120 (2): 24-34.
- Schläger, K. 2025. Karamellräka, strandsnäcka och flatröv – här är framtidens sjömat. — *Femina*, 3 (2025): 80–83.
- Schläger, K. 2025. Karamellräka, strandsnäcka och flatröv – här är framtidens sjömat. Strandsnäckan är som en snorklysa. — *Allers*, 39 (2025): 98–101.

Tillsvidareanställd personal 2025

Andreasson, Eva	Intendent
Backman, Lotta	Pedagog
Berner, Jenny	Museichef
Bjur, Liv	Butik, reception, värd
Brusehed, Ola	Pedagog
Causevic, Amila	Reception
Ebbesdotter, Karin	Museiassistent
Fürst, Hilda	Butik
Gelang, Magnus	Vetenskaplig intendent
Gran, Oskar	Intendent
Granlund, Jenny	Reception, värd
Göthberg, Renée	Programverksamhet, tillfälliga utställningar
Högström, Carola	Intendent
Johansson, Malena	Reception
Johnsson, Christel	Konservator
Jonsson, Charlotte	Intendent
Kalmbäck, Josefin	Butik
Kisch, Catharina	Reception, administration
Kvist, Christian	Drifttekniker
Lundin, Kennet	Vetenskaplig intendent
Nielsen, Peter	Intendent
Nilsson, Catrin	Museiassistent
Oskarsson, Charlotte	Kommunikatör/redaktör
Rhodén, Caroline	Naturvårdsintendent
Ryngdal, Anders	Drifttekniker
Steen, Fanny	Butiksansvarig
Ställvik, Malin	Tillfälliga utställningar och publik miljö
Svärd, Maria	Pedagog
Torstensson, Peter	Vaktmästare
Unkic, Admir	Reception, värd
von Proschwitz, Ted	Vetenskaplig intendent
Wollter, Kristian	Värd
Öhnell, Ida	Butik
Örgård, Stefan	Museichef

Faunistiskt nytt 2025: Ryggradsdjur

Magnus Gelang och
Carola Azurduy Högström

Under 2025 kom över 300 ryggradsdjur in till museet. Av dessa sparades runt 80 individer till samlingarna, vilket är ett relativt normalt år. Vi fick in färre fåglar än vanligt, men däremot fler däggdjur än vi brukar få in. Det är mycket positivt för samlingarna att vi för andra året i rad har aktiv insamling som en självklar del i samlingsarbetet.

De arter som fiskades upp under årets Vallgravsmete, förutom färna som upptäcktes i efterhand när fiskarna vägdes och mättes på museet. Foto: Magnus Gelang.

Nytt material till samlingarna

Under 2025 har drygt 150 fiskar kommit in till museet, varav 24 sparats i samlingarna. Den absolut största andelen av dessa inkom på Kristi

Himmelsfärdsdagen, då det årliga Vallgravsmetet som vanligt anordnades av Sportfiskarna. Extra intressant av det som fiskades upp var två aspar *Aspius aspius* och en färna *Squalius cephalus*. Utöver dessa fiskades följande arter upp: björkna *Blicca bjoerkna*, braxen *Abramis brama*, id *Leuciscus idus*, löja *Alburnus alburnus*, mört *Rutilus rutilus*, sarv *Scardinius erythrophthalmus* och abborre *Perca fluviatilis*. För andra året i rad fiskades inte en enda svartmunnad smörbult *Neogobius melanostomus* upp, vilket såklart är glädjande, även om vi inte vet orsaken till detta. Ytterligare ett fåtal fiskar tillkom under vår aktiva insamling på Lurö; sarv, löja och elritsa *Phoxinus phoxinus*. Under året har även ett antal multar *Chelon* sp. kommit in. Vi har i skrivande stund inte artbestämt dessa säkert, eftersom det är små individer. Utöver detta har störprojektet som vi skrivit om tidigare (Lundin & Gelang, 2018) fortsatt med full fart med fler utsläppta atlantstörar *Acipenser oxyrinchus* i Göta älv, och därmed har även runt hundra nya fenklipp kommit in i museets samlingar. De tidigare släppta stöarna som varit radiomärkta har kunnat följas hur de rört sig i älven och runt mynningarna. Omkring en tredjedel av dem var under hösten kvar i älven, resten har vandrat ut i havet. I september släpptes 3 040 små individer ut i älven. Dessa hade en storlek på cirka 15 cm. Om 15–20 år hoppas vi på att de kommer tillbaka och föryngrar sig!

Grod- och kräldjur har främst kommit in till samlingarna under vår aktiva insamling på Lurö med både större vattensalamander *Triturus*

cristatus, mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*, padda *Bufo bufo*, åkergroda *Rana arvalis*, kopparödla *Anguis fragilis* och snok *Natrix natrix*. Utöver detta kan nämnas att det under hösten observerades minst två oäkta karetsköldpaddor *Caretta caretta* utmed västkusten. En av individerna är på väg in till museets samlingar via Statens veterinärmedicinska anstalt, där den observerats och visat sig vara en ung individ (3–5 år) som dött av inflammationer i lungor och mjälte. Detta är troligtvis en följd av att immunförsvaret gått ner i samband med att den uppehållit sig i kallare vatten än vad den är anpassad till. I november tog museet emot en donation av ett skinn av grön anakonda *Eunectes murinus*, som endast förekommer i Sydamerika. Med donationen följde en fascinerande berättelse:

Ragnar Lindgren, som var missionär i Bolivia mellan 1956 och 1976, reste tillsammans med David Franzén till norra Bolivia år 1959. De fortsatte färden längs floden Rio Beni under en dagsresa med kanot. För expeditionen hade de anlitat två erfarna guider som tidigare tagit sig långt in i djungeln. Syftet med resan var att knyta kontakt med en indianstam som dittills levit helt utan kontakt med civilisationen. Som gåvor hade de med sig några moraknivar, vilka de överlämnade till männen i stammen när de

anlände. I utbyte fick de bland annat en pilbåge med pilar, en barkskjorta, en hövdingkrona och ormskinn. Proveniensen – materialets ursprung och historia – är av stor betydelse för museets forskning, och berättelser som denna är alltid mycket uppskattade.

Totalt inkom drygt 100 fåglar, varav cirka 20 sparades till samlingarna. Som alltid stod Fågelcentralen för den absolut största andelen inkomna fåglar. År 2025 bjöd inte på några större överraskningar i fågelväg, förutom en brunsångare från Björkö som lämnades in av Kristoffer Lager den 27:e november. Förutom denna är dock de vanligt inkommande arterna lika välkomna som de ovanliga då de bidrar till våra viktiga tidserier i samlingarna. Inga fåglar samlades in under fältarbetet på Lurö. Ett stort tillskott till museets fågelsamling är Carl Jentzéns skinnsamling från Hedekas. Samlingen började tas in under 2025 och arbetet fortsätter under 2026. Samlingen består av mellan två och tre tusen fågelskinn från hela världen och med extra fokus på kråkfåglar. Merparten är skinnlagda av Carl och Lotta Jentzén och den är mycket väldokumenterad och i fantastiskt skick.

Vi har under året fått in drygt 50 däggdjur, varav 24 har sparats i samlingarna hittills och ytterligare några kommer tas in i samlingarna.

Den dvärgpipistrell *Pipistrellus pygmaeus* som samlades in på Lurö. Foto: Oskar Gran.

Detta är en ovanligt hög siffra och återspeglar delvis att vi på museet arbetar mer aktivt med däggdjur än med andra grupper av ryggradsdjur. Dessutom lämnade EnviroPlanning in drygt 20 fladdermöss som hittats i samband med konsultarbete kopplat till vindkraft i sydöstra Småland. Dessa var uteslutande större brunfladdermöss *Nyctalus noctula* och dvärgpipistrell *Pipistrellus pygmaeus*, förutom några individer som var så pass illa åtgångna att de fick lämnas som *Pipistrellus* sp. Under 2025 har vi fått in två barbasteller *Barbastella barbastellus* från Skåne och Halland, vilket är glädjande. Detta är en art vi inte fått in till museet sedan 1901, men möjligtvis verkar arten öka i landet och om inte annat ökar intresset och medvetenheten kring fladdermöss mycket. Under hösten fick vi även in ett trafikdödat lodjur *Lynx lynx* från Lindome.

Senast vi fick in lodjur från det vilda var 2000, även om vi fått tillskott av arten från Nordens ark däremellan. En lite udda sak som samlades in under året var bajs från skogslämmel *Myopus schisticolor* norr om Bengtsfors. Detta kan användas både som referens till artbestämning och inte minst av pedagogerna. Skogslämmel är en udda gnagare då den livnär sig i princip enbart på mossor, och därav är avföringen mossgrön.

De år som det inte är skogslämmelår hittar man denna art i fuktiga mossrika granskogar med lång kontinuitet, och där gärna i blockrika miljöer. Under vår aktiva insamling på Lurö samlades vanlig näbbmus *Sorex araneus*, dvärgpipistrell *P. pygmaeus*, mindre skogsmus *Apodemus sylvaticus* och åkersork *Microtus agrestis* in.

Under året fick vi in 18 djur som innefattas av §33, det vill säga statens vilt. Dessa arter var

representerade: Kungsörn *Aquila chrysaetos*, röd glada *Milvus milvus*, brun kärrhök *Circus aeruginosus*, tornfalk *Falco tinnunculus*, berguv *Bubo bubo*, lodjur *Lynx lynx* och utter *Lutra lutra*. Statens vilt är arter med speciellt högt naturvärde, och som ska rapporteras eller lämnas in till polis eller Naturhistoriska riksmuseet. GNM tar även emot dessa arter från allmänhet och polis.

Annan verksamhet kopplat till vertebratsamlingarna

Under 2025 har ett antal gästforskare besökt vertebratsamlingarna. Två olika exempel får representera bredden av detta. Mafalda Ferreira från SciLifeLab i Uppsala besökte museet i början av året för att ta prover på skinnlagda dalripor insamlade i Norge mellan 1871 och 1935. Hon

studerar vad som händer ur ett genetiskt perspektiv när dalriporna skiftar mellan sommar- och vinterfenotyper för att anpassa viktiga livshändelser till de perioder då resurserna är som mest tillgängliga. Dalripor byter normalt från brun sommardräkt till vit vinterdräkt för att smälta in i snön. Klimatförändringarna har dock lett till alltmer snöfria vårar och höstar, vilket gör att fjäderdräkten inte matchar med omgivningen.

Gunnar Selstam och Henric Normelli har besökt bordsamlingarna vid ett antal tillfällen under året, och kommer göra många fler besök även 2026. Detta för göra en uppdaterad version av den mycket klassiska boken Fågelbröstben (Selstam, 1982), som gavs ut av Fältbiologerna. Många är vi som haft näsan djupt ner i den lilla boken!

Monographie illustrée du Balaenoptère, skriven av A.W. Malm, ett riktigt konstverk.
Foto: Carola Azurduy Högström.

En polishund övar sig på att leta efter utlagda föremål i rötkammaren.
Foto: Carola Azurduy Högström.

Monographie illustrée du Balaenoptère, skreven av A.W. Malm efter fyndet av blåvalen den 29 oktober 1865 på Sveriges västkust, är ett verk som fortfarande väcker fascination. I år har det blivit särskilt intressant för konservatorerna vid *Musée d'histoire naturelle i Fribourg*, som planerar att restaurera en 12 meter lång sejval *Balaenoptera borealis* monterad i sitt eget skinn sedan 1852. Även studenter vid *Universidad Pedagógica Nacional* i Colombia har visat stort intresse, då de arbetar med ett forskningsprojekt om blåvalens historia och taxidermi. Hur lyckades Malm hantera och bevara denna gigant? Boken är inte bara ett historiskt dokument – den fungerar också som en liten guide till ett unikt konstverk.

Liksom många tidigare år har vi hjälpt polisen i deras arbete med att träna polishundar. I februari rörde sig fem ekipage genom olika rum i museet, där hundarna tränades i att lokalisera specifika föremål. Museet är inte bara en plats fylld av fascinerande djur från hela världen – det är också en miljö rik på varierande dofter, vilket gör den särskilt värdefull och stimulerande för polishundarnas träning.

En del av de gamla monstrarna i däggdjursalen och fågelgångarna öppnades för att fräscha upp

materialet. Eftersom monstrarna, som är byggda i robust trä, härstammar från omkring 1923 är de mycket tunga och öppnas nästan aldrig i däggdjursalen. Inför kompletteringen av utställningen *Djuren i staden* uppdaterade vi flera skyltar. Konservator Christel Jonsson monterade nya exemplar, såsom skogsmus och brunråtta, samt fräschade upp de tidigare monterade djuren.

Referenser

Malm, A.W. 1867. Monographie illustrée du baleinoptère trouvée le 29 octobre 1865 sur la côte occidentale de Suède. P.A. Norstedt et fils, Imprimeurs du roi, Stockholm.

Lundin, K., Gelang, M. 2018. Atlantstören åter i Göta älv? — *Göteborgs Naturhistoriska Museum Årstryck 2018*. 47–52.

Selstam, G., Selstam, E. 1982. Fågelbröstben. Fältbiologerna förlag.

Faunistiskt nytt 2025: Insekter och andra småkryp

Charlotte Jonsson och Oskar Gran

Hänt i samlingarna

Arbetet med de stora samlingarna av insekter och andra småkryp har under 2025 haft ett välbehövligt tillskott på bemanningssidan. Under året har museet haft extra extern finansiering från både Artdatabanken och MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Detta har gjort att man har kunnat fortsätta digitiseringen av museets stora etanolsamling av spindlar. Under året har ytterligare drygt 3 200 spindelprover digitiserats.

Det har också utarbetats ett bättre system för organisering av den stora samlingen och allt digitaliserat material har överförts i numrerade burkar indelade efter gällande spindelssystematik. Detta görs för att man lätt ska kunna hitta enskilda exemplar i de rör som finns i burkarna, vilket avsevärt ökat tillgängligheten för materialet.

Finansieringen för detta projekt upphörde vid årsskiftet men en arbetsrutin för våtsamlingen av spindlar finns nu framtagen så att arbetet kan fortsätta i framtiden om och när ny finansiering kan erhållas.

En av museets mest värdefulla samlingar är Olof Fåhraeus (1796–1884) skalbaggsamling. Fåhraeus var en framstående ämbetsman och politiker som hade en stor roll i GNM:s grundande. Han var även en mycket flitig amatörentomolog och lämnade efter sig en stor skalbaggsamling i tre vackra träskåp. I ett projekt som påbörjades 2024, finansierat med medel från MSB, har nu samlingen om 21 000 individer digitaliserats, med etikettdata och placering införd i museets databas, tillsammans med foton på lådorna. Samlingen har god representation av olika

skalbaggsfamiljer, och innefattar djur från alla världens hörn, ofta insamlade av stora namn inom 1800-talsentomologin så som Schönherr, Mannerheim och Gyllenhaal. Inklusiva obestämda individer omfattar samlingen upp emot 10 000 skalbaggsarter, varav runt 150 beskrivna av Fåhraeus själv och alltså utgörande troligt typmaterial. Bland de intressantaste delarna av samlingen är det material som insamlades av J.A.

Källarvedvivel *Euophryum confine*. Denna vivel som lever i murket virke kommer ursprungligen från Nya Zeeland men är nu etablerad i Europa, och sedan några år tillbaka även på Sveriges västkust. Foto: Oskar Gran.

Wahlberg i södra Afrika i mitten av 1800-talet, innehållande ett stort antal typer av främst blad-horningar, praktbaggar, svartbaggar och vivlar.

Arbetet med digitisering och uppordning av museets samling av tvåvingar har också fortsatt och till stor del fokuserats på Bo W. Svenssons samling av fjärilsmyggor. Totalt har 10 770 insektsprover registrerats under året, i huvudsak skalbaggar och tvåvingar men också en mindre andel prover från andra insektsgrupper. Från övriga grupper av terrestra evertebrater, utöver spindlarna, registrerades cirka 200 poster.

Obestämt och nyinsamlat material har också bestämts, etiketterats och inordnats i huvudsamlingarna. Bland skalbaggar har cirka 1 400 exemplar av 280 arter förts in i huvudsamlingen och 14 av dessa arter var nya för museets samling. Under året har också arbetet med typrummet fortsatt och alla typer av terrestra evertebrater är nu importerade till Specify där informationen går igenom och tvättas. För att säkra materialet på plats i typrummet har spritmaterialet gått igenom och överförs till så kallade 'Surteburkar'.

Annat viktigt arbete som fortsatt är bekämpningen av den långsprötade silverfisksen *Ctenolepisma longicaudata*. Tidigare åtgärder har nu börjat ge effekt och silverfiskarna har minskat märkbart i många utrymmen. En skadedjurspreventiv åtgärd som också genomförts är att lådorna i insektsutställningen nu har tätats med fisklim för att minska angreppen av den amerikanska ängern *Reesa vespulae*, som under flera år varit ett stort problem framför allt i insektsdelen i basutställningen. Det återstår nu att se vilken effekt detta kommer att få.

Donationer och nytillskott i samlingarna

Som vanligt har ett flertal förfrågningar om donationer av samlingar kommit in till museet. Flera av dessa har handlat om fjärilssamlingar vilka museet fortfarande är mycket restriktiva med att ta emot på grund av platsbrist.

Några samlingar från andra grupper har dock tagits emot. Bland annat har Sten Dahlskogs skalbaggsamling donerats till museet utav SLU Umeå. Samlingen om runt 15 lådor består av skalbaggar samlade främst på 1940- och 50-talet, huvudsakligen i Dalsland, på Öland och i Uppland. En mindre del av samlingen består av

skalbaggar insamlade av halvvingespecialisten Carl-Cedric Coulianos, vän till Dahlskog, under samma tidsperiod.

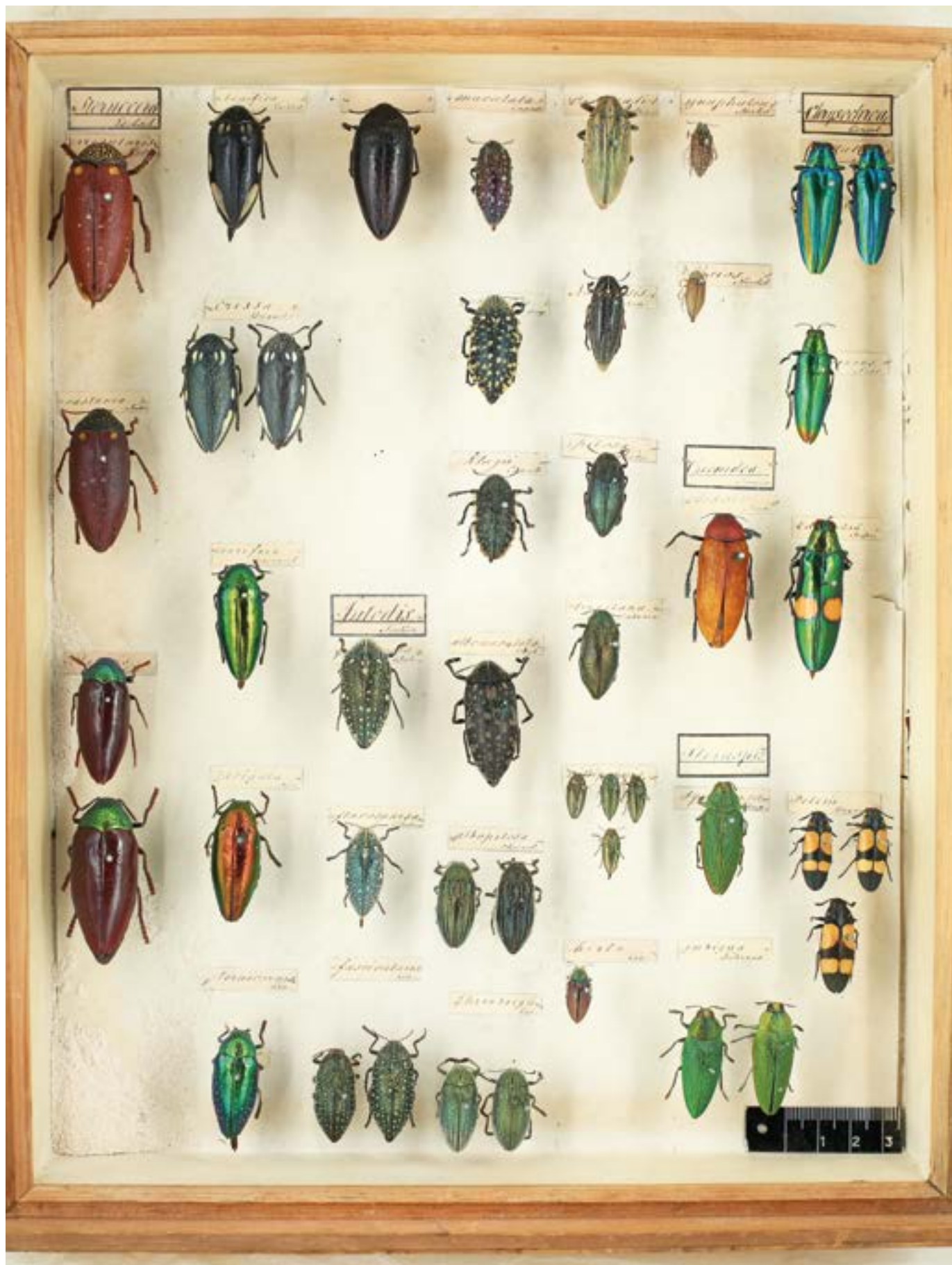
Besök i samlingarna

Sonja Leidenberg, docent på Institutionen för biovetenskap, Högskolan i Skövde besökte GNM med en grupp studenter i en kurs som ingår i masterprogrammet Molekylär ekologi. Det togs prover på skalbaggar i museets samlingar för att studenterna skulle få kunskap om DNA-barcoding samt få en uppfattning om de möjligheter och användningsområden som naturhistoriska museers samlingar kan erbjuda.

En annan viktig studie där GNM:s samlingar användes gjordes av Anton Norén som besökte museet och tog DNA-prover samt gjorde mätningar på humle-drottningar. Studien som genomförs av Lunds universitet ska kartlägga hur storleken på humlor förändrats över tid kopplat till förändringar i landskap och klimat. Prover har tagits även från andra museisamlingar, bland annat i Lund, och studien visar på den viktiga roll som naturhistoriska samlingar har för att kunna få fram historiska data av detta slag.

DNA-prover på naturhistoriskt material blir ett allt viktigare användningsområde men belyser också det dilemma som många museer ställs inför kopplat till provtagning på små objekt. I dessa båda studier fanns det ganska stora material av de grupper man ville undersöka, men om man endast har enstaka exemplar av vissa arter måste man ibland vara väldigt restriktiv med provtagning och väga det mot nyttan att bevara hela individer för till exempel morfologiska analyser. Det är också viktigt att data där DNA-prover tagits tillgängliggörs så att andra forskare kan ta del av resultaten och behovet av nya prover minskar.

I november fick de entomologiska samlingarna på museet besök av nio personer från Anne Björkmans forskningsgrupp på Göteborgs universitet. Gruppen studerar bland annat pollinations-ekologi i arktiska miljöer, och var särskilt intresserade av att se våra samlingar av flugor och vildbin. Målet var dels att närstudera vissa arter av särskilt intresse för deras forskning, men även att få en överblick över våra samlingar och förhoppningsvis lägga grunden för framtida samarbeten.

En låda med praktbaggar ur Olof Fåhraeus skalbaggsamling på GNM.
Foto: Ann-Charlotte Rugfelt Ferm.

Frågor och hjälp med artbestämning

Som vanligt har många insektsfrågor inkommit till museet, speciellt under sommaren. Särskilt många frågor har rört bestämning av fjärilslarver, med större snabelsvärmare högst på topplistan. Bålgetingar och öronvivlar har också varit föremål för flertalet frågor.

En intressant fråga som inkom till museet handlade om stora angrepp av hårmyggelarver, familjen Bibionidae, som förstört gräset på en fotbollsplan i Uddevalla. Hårmyggor kan ibland svärma i stora mängder på vår och försommar och är vanligt förekommande i exempelvis trädgårdar, dock är det ett ovanligt fenomen att stora fotbollsplaner angrips på detta sätt i Sverige. Det finns dock rapporter om liknande fenomen från till exempel Storbritannien.

Ett fynd av granbladlus *Cinara confinis* inkom i början på året. En julgran av arten *Abies nordmanniana* inköpt i Kungsbacka visade sig innehålla en stor koloni, sannolikt med flera tusen individer. Stammen var helt täckt med stora, mörka bladlöss! Granen kom från en odling på Jylland i Danmark och det var troligen inte den enda granen i planteringen med angrepp, då även andra personer talat om löss på gran inköpt från samma plats. En levande granbladlus hittades 11 månader senare i en helt annan del av byggnaden där granen placerats under julen, så arten verkar kunna överleva länge även inomhus. Det finns bara två fynd av granbladlus inrapporterade i Sverige sedan tidigare, men det finns spridda fynd i Danmark de senaste tio åren.

Flera exemplar av arten kilvingad styrtlus *Doropteryx domestica* påträffades i insektsfällor i utställningarna på Vänersborgs museum. Det är en art som endast påträffas inomhus i Sverige, ofta i fuktiga utrymmen. Styrtlössen är mycket små, cirka 1,5 mm, och har karaktäristiska små avlånga vingar. Arten påträffades för första gången i Sverige 1976 och är troligen en förbisedd art. Detta nya fynd är det första från Västergötland, och arten är sedan tidigare rapporterad från åtta landskap.

Två nyare fynd av intressanta skalbaggsarter inkom till museet under året. I juli hittade Joel

Nilsson en drivvedsstock på Härmanö i Bohuslän som var perforerad med gnag av källarvedvivel, *Euophryum confine*. Detta nytillskott i den europeiska faunan kommer ursprungligen från Nya Zeeland, och har bara hittats en gång tidigare i landet, då i en källare i norra delen av Slottsskogen. Samtidigt med detta fynd hittades arten även i fällor som Bettina Olausson satt upp i hålträd i Burgården inne i Göteborg. Både vivlarna och drivvedsstocken finns nu i museets samlingar. I fällorna i Burgården hittades även

Bredhornad ögonbagge *Vanonus brevicornis*. Denna mycket sällsynta och hotade lilla vedlevande skalbagge påträffades under året i en inventering av hålträd i Burgården i Göteborg. Foto: Oskar Gran.

bredhornad ögonbagge *Vanonus brevicornis*. Denna lilla vedlevande skalbagge, rödlistad som sårbar (VU), är mycket sällsynt även utanför Sverige, och här i landet hittades den senast 1981.

Faunistiskt nytt 2025: Land- och sötvattenslevande snäckor och sniglar

Ted von Proschwitz

Mördarsniglar

Jämfört med 2024, som sannolikt var det värsta ”snigelåret” hittills i Sverige (von Proschwitz 2025a), var antalet mördarsniglar på de flesta håll jämförelsevis litet. Det märktes också på trycket efter information från allmänhet, media och institutioner, vilket var betydligt lägre 2025 (se tidigare artiklar i GNM:s Årstryck). Det fanns dock ganska stora lokala skillnader. I trakter där nederbörden blir riklig, speciellt under våren (månaden maj) ökar alltid överlevnaden av övervintrande ungdjur, och senare under säsongen också överlevnaden av ägg.

Trenden från 2024, att mördarsniglar konstaterats på flera nordliga lokaler (Norrbottens län), (information, bilder och material från L. Bondestad, Länsstyrelsen Norrbotten), har fortsatt under 2025. Frågan är om den så långt norrut kan etablera övervintrande populationer eller det bara rör sig om exemplar som under säsongen införts med trädgårdsväxter eller jord. Information om mördarsnigeln och andra landlevande snäckor och sniglar finns på GNM:s hemsidor under rubrik *Snigelakuten*.

Molluskdatabasen på GNM

Tack vare att GNM på externa anslag under 2025 kunna anställa Ebba Sundberg-Gunnarsson, som arbetat 50% av sin tjänst med samlingen av och databasen för land- och sötvattenslevande mollusker, har digitiseringen av Ted von Pro-

schwitz lokaler för land- och sötvattenssnäckor uppdaterats helt och allt material (till och med 2025) finns nu inlagt. Stora uppdateringar vad gäller modern taxonomi och nomenklatur (Ted von Proschwitz) och innehållet i databasens fält och rutiner för etikettutskrift (Ebba Sundberg-Gunnarsson) har genomförts. I databasen finns nu molluskmaterial från 33 634 lokaler, och det totala antalet artposter är 331 601. Under året har också exportrutiner från molluskdatabasapplikation av SPECIFY7 till GBIF upprättats (Christian Isenvadh). Export sker nu kontinuerligt varje vecka. Data är via GBIF fritt tillgängliga för forskare och naturvårdare. Förutom direkt via GBIF är materialet också tillgängligt via Artdatabankens sökverktyg Fynddata.

Gösta Svenssons mollusksamling

Gösta Svensson är mest känd som skalbaggs-samlare och hans stora samling hamnade i mitten av 1970-talet, genom testamente, på GNM. Dessutom sammanbragte han en ganska stor samling land- och sötvattenssnäckor, huvudsakligen från Boråstrakten. Denna samling har nu reviderats enligt modern taxonomi, och överförs till GNM:s standard av rör och askar (Ted von Proschwitz). Lokalerna har koordinatsatts och hela materialet har införts i GNM:s databas (Ebba Sundberg-Gunnarsson). Totalt omfattar samlingen 573 artfynd från 343 lokaler.

Svarthuvad snigel *Krynockillus melanocephalus* Kaleniczenko, 1851. Foto: Jonas Roth.

Forskning, forskningssamarbeten och populärvetenskap

Samarbetet med den polska forskargruppen under ledning av Zofia Ksiazkiewicz (Adam Mickiewicz University, Poznan), om phalluspolymorfi i släktet *Vertigo* (grynsnäckor), har fortlöpigt under året (jfr von Proschwitz 2025a).

Studier av polymorfi i skalfärg och bandningsmönster hos koloniserande populationer av parksnäcka *Cepaea nemoralis* (Linnaeus, 1758) – bedrivs sedan flera decennier i samarbete med Robert Cameron, University of Sheffield, England. Under de senaste åren har ett arbete pågått där populationerna i två småstäder utanför artens ursprungliga arbetsområde (Skara i Västsverige och Kudowa Zdrój i södra Polen) studerats ingående (Cameron & von Proschwitz 2025). Mönstren tyder på att kolonisationen i dessa områden skett relativt nyligen (inom de senaste decennierna) och att variationen inom områdena kan hänföras till en eller ett fåtal

ursprungliga introduktioner.

Arbetet med en modern översikt av ekologi, utbredning och taxonomi för alla arter i den svenska faunan av sötvattenssnäckor (50 arter) har pågått under flera år, och kunde publiceras under början av året (von Proschwitz 2025b). Särskild uppmärksamhet har ägnats de rödlistade arterna. Okunskap om mikrohabitatvalet hos sötvattenssnäckan sjötusensnäcka *Marstoniopsis insubrica* (Küster, 1853) är ett exempel på att en art kan vara vanligare än man tror för att man inte eftersöker den i rätt (mikro-) biotop (von Proschwitz 2025c).

En nomenklatorisk notis har publicerats om den korrekta stavningen av det vetenskapliga namnet för arktisk skivsnäcka *Gyraulus stromi* (Westerlund, 1881), (von Proschwitz 2025d).

Studier av historiska förekomster av flodpärlmusslan och pärlfisket i Sverige under historisk tid, vilket inkluderat omfattande studier och bibliografering av äldre litteratur, har bedrivits

som ett tvärvetenskapligt kultur- och naturhistoriskt projekt under många år. En populärvetenskaplig översikt har publicerats tillsammans med Stefan Lundberg, Vaaka Naturkonsult, Bromma (von Proschwitz & Lundberg 2025).

Naturvårdsarbete

Flera externa projekt, rörande landlevande snäckor och deras biotoper, har pågått under 2025. Bland annat kan nämnas kompletterande undersökningar i rikkärr i Hallands län (von Proschwitz 2025e) och biotoper i anslutning till Stucks kalkbrott på norra Gotland.

Intressanta fynd av snäckor och sniglar i Sverige

För taxonomi, nomenklatur, illustrationer, beskrivningar, ekologi och utbredning för arterna nedan hänvisas till von Proschwitz et al. (2023). De flesta arterna har också berörts i de senaste 34 årens årstryck från GNM (1989–2025).

Grön källarsnigel

Limacus maculatus (Kaleniczenko, 1851)

Efter att arten första gången påträffades i Kungsladugård Göteborg 2021 (von Proschwitz 2023), har den också etablerats på flera punkter inom ett begränsat område i Hyllie, Malmö, Skåne (Roth 2025a, Artportalen). Fynd finns också från Vejbystrand, Skåne (2024) och Askim, Västergötland (2025), båda verifierade med bilder.

Svarthuvad snigel

Krynockillus melanocephalus

Kaleniczenko, 1851

Denna invasivart fortsätter att expandera och förekomsterna förtätas inom det redan kända utbredningsområdet i östra Sverige (von Proschwitz 2020). Även på Gotland har flera nya förekomster påvisats. I Östergötland har arten spridits västerut och flera fynd har gjorts i området Vreta Kloster-Ljungsbro (Roth 2025b). Anmärkningsvärda är de nordliga fynden i Tandsbyn, Lockne socken, östra Storsjöbygden, Jämtland (leg. A. Wessén) (friland) och vid Granngårdens äldreboende i Luleå, Norrbotten.

På det sistnämnda stället funnen ganska talrikt på plastbalar med kutterspån (från Skutskär i Norra Uppland – ett område där arten är väletablerad sedan flera år). Om arten kan etablera övervintrande populationer på dessa nordliga lokaler får framtiden utvisa, men klimatologiskt förefaller det fullt möjligt jämfört med artens naturliga förekomster i Kaukasus. Flera av de fynd av *K. melanocephalus* som rapporterats i Artportalen är uppenbarligen felaktiga eller osäkra. Det kan påpekas att inga säkra fynd gjorts i Västsverige norr om mellersta Halland, eller i Skåne och Blekinge.

Fläckig vinbergssnäck

Cornu aspersum (O. F. Müller, 1774)

Arten har varit i spridning i Sverige under längre än två decennier. Spridningsprocessen tycks ha ökat under de senaste år (von Proschwitz i tidigare artiklar i GNM:s årstryck, von Proschwitz et. al. 2023). Den fläckiga vinbergssnäckan är numera tämligen vanlig i Skånes kustområden, särskilt i väster. Under 2025 påträffades den också på flera kyrkogårdar i Hallands kustland (leg: T. v. Proschwitz). Nya landskapsfynd 2025 är Östergötland, Ljungsbro (Roth 2025b) och Värmland, Arvika (leg: S. Jivesand). Arten sprids mycket lätt med trädgårdsväxter och jord, samt även föremål som krukor och lastpallar, och har uppenbarligen inga problem att etablera beständiga populationer i Syd- och Mellansverige. Förändringarna mot ett allt mildare klimat är gynnsamma för arten. Det bör dock påpekas att en del av de fynd som publicerats på Artportalen inte är denna art utan fläckig lundsnäck *Arianta arbustorum* (Linnaeus, 1758), en i skalfärg och mönstring vid första ögonkastet något snarlik art. Den är dock betydligt mindre.

Större kalksnäck

Xeropexa intersecta (Poiret, 1801)

I Skånes kustland är arten idag mycket vanlig – speciellt i sydväst, i Malmötrakten. Undersökningar i området av T. von Proschwitz 2025 visade att arten förekommer på praktiskt taget alla kyrkogårdar. *X. intersecta* sprids lätt med trädgårdsväxter, och speciellt med mattor

Fläckig vinbergssnäck *Cornu aspersum*
(O. F. Müller, 1774) Foto: Jonas Roth.

av fetblad (*Sedum*-arter), vilka passar denna torrälskande art väl som biotop. Arten har snabbt etablerat populationer under de senaste decennierna (jfr tidigare artiklar i GNM:s Årstryck av T. v. Proschwitz; Sörensson 1999).

Gördelsnäcka *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801)

Arten påträffades första gången i Sverige på ruderatmark, Hisingen, Göteborg 2022 (von Proschwitz 2023). Sedan 2024 befinner sig *H. cinctella* i snabb spridning i Malmöområdet i Skåne (ett 15-tal lokaler, samtliga ruderatmark, se data i Artportalen). Isolerade fynd finns också från Trelleborg (2024), Helsingborg (2024) och Höganäs (2025). I Göteborgsområdet påträffades den under 2025 i Masthugget och i Skogome på Hisingen. Snabb, fortsatt spridning av arten med människan i södra Sverige är att vänta.

Större vallsnäcka

***Monacha cantiana* (Montagu, 1803)**

Under många år har arten endast varit känd från Charlottesborg i Kristianstad, Skåne (von Proschwitz 2001). Nyligen har den också påträffats på ytterligare en lokal i Kristianstad: naturreservatet Årummet. Här är arten spridd och tämligen talrikt förekommande över en större yta (T. v. Proschwitz, iakttagelser 2025). Den har dessutom påträffats i VegTechs anläggning i Fugerås, Småland, här införd med *Sedum*-mattor från företagets odlingar vid Kastrup, Själland, Danmark). I augusti 2025 påträffades också en väl etablerad population på Norragatan, Mariehamn, Åland (von Proschwitz 2025f) – det första fyndet av arten i Finland.

Mindre vallsnäcka

***Monacha cartusiana* (O. F. Müller, 1774)**

Arten påträffades för första gången i Sverige på Rinkaby skjutfält, nordöstra Skåne 2022 (von Proschwitz 2023) och har där visats sig vara spridd och vanlig över ett större område. Under 2024-25 har arten påvisats också på ett flertal lokaler i Malmöområdet (jfr Roth 2025a, data i Artportalen)

Tack

Ett stort tack till alla som bidragit med rapporter, information och material om/av land- och sötvattenssnäckor under 2025 – speciellt till Jonas Roth (Linköping) som rapporterat många molluskfynd och låtit mig använda sina molluskfoton.

Litteratur

Cameron, R.A.D., von Proschwitz, T. 2025. Variation in metapopulations of the polymorphic land snail *Cepaea nemoralis* (L.) in two small towns beyond its natural range. — *Folia Malacologica* 33 (4): 258-264.

von Proschwitz, T. 2001. Faunistiskt nytt 2000 - Snäckor, sniglar och musslor inklusive något om afrikansk konsnäcka *Afropunctum seminium* (Morelet) och större vallsnäcka *Monacha cantiana* (Montagu) - två för Sverige nya, människospridda landsnäckor. — *Göteborgs Naturhistoriska Museum Årstryck* 2001: 19-36

von Proschwitz, T. 2020. Rapid invasion of the slug *Krynockillus melanocephalus* Kalniczenko, 1851 in Sweden and some notes on the biology and anthropochorous spread of the species in Europe. — *Folia Malacologica* 28 (3): 227-234.

von Proschwitz, T. 2023. Faunistical news from the Göteborg Natural History Museum 2022 – land-snails and slugs, with some notes on *Limacus maculatus* (Kaleniczenko, 1891), *Cantareus apertus* (Born, 1778), *Xerotricha conspurcata* (Draparnaud, 1801), *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801) och *Monacha cartusiana* (O. F. Müller, 1778). — *Göteborgs Naturhistoriska Museum Årstryck* 2023: 47-56.

von Proschwitz, T. 2025a. Faunistiskt nytt 2024: Sniglar samt land- och sötvattenslevande snäckor. — *Göteborgs Naturhistoriska Museum Årstryck* 2025 [för 2024]: 39-43.

- von Proschwitz, T. 2025b. The Swedish Fauna of Freshwater Snails. – An Overview of Zoogeography and Habitat Selection with Special Attention to Red-Listed Species. — *Diversity* 17(4): 251.
- von Proschwitz, T. 2025c. On the micro-habitat of *Marstoniopsis insubrica* (Küster 1853). — *Mitteilungen der deutschen malakozoologischen Gesellschaft* 113: 39-40.
- von Proschwitz, T. 2025d. Nomenclatorial, taxonomical and zoogeographical notes on Northern European land- and freshwater molluscs: The correct spelling of *Gyraulus stromi* (Westerlund 1881) (Gastropoda: Hygrophila: Planorbidae). — *Mitteilungen der deutschen malakozoologischen Gesellschaft* 113: 38-39.
- von Proschwitz, T. 2025e. Inventering av landlevande mollusker i kärrbiotoper i Hallands län 2025. — *Länsstyrelsen Halland*. Rapport. 18 sid.
- von Proschwitz, T. 2025f. *Monacha cantiana* s. l. (Montagu 1803) found on the island of Åland, Finland, and some notes on other man spread molluscs on the island. — *Mitteilungen der deutschen malakozoologischen Gesellschaft* 113: 36-37.
- von Proschwitz, T., Lundberg, S. 2025. Flodpärlmusslan och pärlfiskets historia i Sverige. — *Fauna och Flora* 120 (2): 24-34.
- von Proschwitz, T., Roth, J., Lundin, K., Back, R. 2023. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Blötdjur: Snyltsnäckor-skivsnäckor. Mollusca: Pyramidellidae-Planorbidae. — SLU Artdatabanken, Uppsala. 528 sid.
- Roth, J. 2025a. Inventering av landlevande mollusker i Malmö – med fokus på främmande arter. — *Länsstyrelsen Skåne*. 89 sid.
- Roth, J. 2025b. Kartläggning av Svarthuvad snigel *Krynockillus melanocephalus* i Ljungsbro, Linköpings kommun. — [Rapport, Linköping 2025-22-25]. 6 sid.
- Sörensson, M. 1999. Kalksnäckan *Candidula intersecta* (Poir.) – en expanderande stor-snäcka på hedmarker. — *FaZett* 12(1): 13-16.

Faunistiskt nytt 2025: Marina evertebrater

Kennet Lundin

Under året har flera för landet nya arter av marina ryggradslösa djur påträffats vid den svenska västkusten, vilka presenteras här. Det är en tydlig trend att syd- och mellaneuropeiska arter ökar nordgränsen i sin utbredning från södra Nordsjön och de brittiska öarna till att inkludera även Skagerrak och Kattegatt. Troligen beror det på ökade vattentemperaturer i samband med klimatförändringar. Trenden är uppenbar även bland marina vertebrater

som kortnosad sjöhäst, guldmakrill och oäkta karetsköldpadda. Andra mer långväga, främmande arter introduceras genom att följa med fartygstransporter.

Nässeldjur

Talrika fragment av sifonoforen *Agalma elegans* påträffades vid Kosteröarna i november. Bilder skickades till museet för bestämning, vilket gjordes med hjälp av Doris Björling, GU. Hela

Havsanemonen *Anthopleura ballii*. Foto: Kristoffer Grundén.

Krypande polyclad plattmask *Pseudoceros* sp.
Foto: Jonas Roth.

individer med intakt så kallad nectosom med flytklockor rapporterades samma månad av sportdykare vid Kristiansund i Norge, på den motsatta av Skagerrak. Denna art kan även tidigare sporadiskt ha kommit vid den svenska kusten, men då förbisett eftersom den liknar de två andra sifonoforerna elegant havssnöre *Nanomia cara* och trassligt havssnöre *Apolemia uvaria* som regelbundet uppträder vid västkusten. Sifonoforer kallades tidigare även rörmaneter. De är mångformiga och komplexa organismer som suddar ut gränsen mellan individuellt och kolonialt levande organismer (se Lundin, 2025). Varje individ/koloni består av olika zooider som kommit från samma ägg, men är morfologiskt och funktionellt specialiserade. Hos de flesta arter är kolonierna långa, tunna och genomskinliga. De svävar med sina små flytklockor i den fria vattenmassan ute i de öppna oceanerna. Ett förslaget svenskt namn för *Agalma elegans* är tvåsprötigt havssnöre, då de har två fina utskott på näringszoiderna.

En liten neongrön havsanemon påträffades i september vid strandkanten på Kalvön mellan Orust och Bokenäset. Havsanemonen hade stora och tätt sittande vårtor på kroppskolumnen vilket

avslöjade den som *Anthopleura ballii*. Det är en sydlig art som tidigare var känd från de brittiska öarna. Den saknar ännu svenskt namn.

Plattmaskar

En upp till 8 cm lång och 4 cm bred frilevande plattmask uppträdde längs hela Bohuskusten under sommar, höst och vinter. Material lämnades till museet av Jonas Roth och DNA-prov togs, och den matchar närmast med medelhavsarten *Pseudoceros maximus*, fast inte tillräckligt nära för att det skulle vara samma art. I nu läget är det oklart vilken art det är. Ett förslaget svenskt namn är vitfläcksplattmask, då den är brun med många vita fläckar, men arttillhörigheten behöver fastställas. Den fotograferades av många sportdykare då den ofta simmar i det fria vattnet med vågformiga rörelser av den platta kroppen. Under året har den även rapporterats från sydvästra Norge. Arten tillhör den marina ordningen Polycladida, med generellt mycket plattade arter och som gett namn åt hela fylum Platyhelminthes, plattmaskar. Vid den svenska västkusten finns, förutom den nya arten, tio inhemska arter av polyclader. De blir dock som mest ett par centimeter i längd.

Simmande polyclad plattmask *Pseudoceros* sp.
Foto: Klas Malmberg.

Blötdjur

I samband med Helsingborgs kustkontrollprogram påträffades i norra Öresund våren 2025 en okänd, mörk liten snäcka som saknade yttre skal. Den skickades till museet i Göteborg och DNA-analys visade att det rörde sig om huvudsköldssnäckan *Melanochlamys diogenea*. Arten har sitt ursprung från Nordamerikas västkust, men har spridits till Nordatlanten, troligen via fartygstransporter. Den har nyligen rapporterats från Norge och Island. Under 2024 detekterades arten i eDNA från vattenprover tagna vid Bohuskusten. Den saknar ännu svenskt namn.

Huvudsköldssnäckan *Melanochlamys diomedea*. Huvudet är till höger. Foto: Christiane Delongueville & Roland Scaillet, creative commons.

Även i den norra delen av västkusten dök det upp nya arter av blötdjur. Strimmig bubbelsnäcka *Haminella solitaria* är en invasiv art av huvudsköldssnäcka som har varit eftersökt vid Bohuskusten sedan några år, då den finns i Roskildefjorden på Själland i Danmark och vid sydvästra Östersjön i Tyskland. Dessutom har den detekterats i eDNA från vattenprover från norra Bohuskusten. Jag sökte efter den utanför Strömstad under sommaren 2024 varifrån en misstänkt äggsamling fotograferats året innan, men utan resultat. Så plötsligt i juli dök den upp i mängd på Tjärnölaboratoriet. Det var i en utomhusbassäng för studier av ålgräs *Zostera marina* som gjordes av masterstudenten Erica Wik. Material har inlämnats till museet. Snäckan är gråspräcklig och har ett avlångt rundat skal som kan liknas vid en bubbla. Huvudtentaklerna är korta, platta och ligger sträckta bakåt längs med huvudet. Den lever på mycket grunda mjukbottnar och kan lättast upptäckas för sina runda, genomskinliga äggsamlingar. Lite senare i augusti rapporterades arten i det vilda, från en vik strax söder om Tjärnö.

I slutet av november under en marin fältkurs på Tjärnölaboratoriet ledd av professor Ulf Jondelius påträffades den knappt centimeterlånga nakensnäckan *Hancockia uncinata*.

Ribbad bubbelsnäcka *Haminella solitaria*. Huvudet är till vänster. Foto: Klas Malmberg.

Julstjärnenuding *Hancockia uncinata*.
Huvudet är uppe till vänster.
Foto: Ulf Jondelius.

Den fanns med i ett prov med rödalger från Berggylteskär, innanför Ramsö. Det är en ny art för Sverige, men var ändå förväntad då arten har spridit sig norrut och nyligen rapporterats från sydvästra Norge. Jag föreslog det svenska namnet julstjärnenuding grundat på ryggutskottens likhet med de röda bladen hos krukväxten med samma namn. Namnet blev officiellt fastslaget av artdatabankens specialistkommitté för svenska namn på djur, växter och svampar. En ytterligare ny art för landet som upptäcktes under samma fältkurs var nakensnäckan *Pseudovermis schultzi*. Den är mycket liten, mindre än 1 mm och lever interstitiellt mellan sandkorn, vilket ledde till att den gavs det svenska namnet sandnuding. Den ser inte ut som andra nakensnäckor då den har en maskliknande avlång form och i princip saknar utskott.

En ny musselart för landet är japansk venusmussla *Ruditapes philippinarum*. Det första fyndet gjordes av Youk Greeve, Göteborgs Universitet, i februari på stranden vid södra Saltö, nära Tjärnölaboratoriet. Arten har tidigare inte upptäckts i Sverige, men verkar ha funnits här i flera år då både stora och små exemplar har insamlats. Troligen är den förbisedd på grund av likhet med andra venusmusslor. En inventering visade att arten är spridd från Orust och norrut till Oslofjorden (Greeve et al. 2025). Ursprungligen kommer arten från Sydostasien, där den är vanlig i maträtter i bland annat Korea, Japan och Kina. Den introducerades till Europa under 1900-talet och har sedan spridits vidare.

Kräftdjur

Brackvattensräka *Palaemon varians* har den enda kända lokalen i Sverige vid Stockesundet, norr om Orust. Det är en större damm och ett närliggande kärr som har med kontakt med havet via en liten bäck (Mattson & Molander, 2015). Populationen har minskat drastiskt i dammen de senaste tio åren, men det visade sig fortfarande vara en relativt riklig förekomst av räkor i kärret. Det var dock nära att växa igen, så kärret rensades varsamt från vegetation i augusti av Länsstyrelsen, efter inspektion och samråd med mig och kräftdjursexperten Matz

Brackvattensräka *Palaemon varians* i Matz Berggrens hand. Foto: Kennet Lundin.

Berggren vid GU. Det är viktigt att det inte blir för mycket inflöde av saltvatten för att hindra konkurrerande arter av tångräkor från att komma in. Brackvattensräkan hade tidigare kända förekomster nära Strömstad i Bohuslän, i västra Skåne samt i Blekinge, men verkar ha försvunnit från dessa lokaler. Arten är vanligare vid kusterna i Tyskland, södra Jylland, Holland och vidare söderut till västra Medelhavet (Berggren, 2025).

Manteldjur

Marinbiologen Fredrik Norén upptäckte en riklig förekomst av en liten kolonibildande sjö-
pung på en kommersiell odling av tarmsjö-
pung *Ciona intestinalis*, strax utanför Lysekil. Några insamlade exemplar skickades till museet för granskning och det visade sig vara kranssjö-
pung, *Aplidium turbinatum*. Det är en sydlig art som påträffades för första gången i Sverige 2010. Därefter har ett fåtal observationer rapporterats, men den anses numera vara etablerad i landet, enligt nationalnyckeln (Kullander et al. 2011).

Övrigt

I juni publicerades en artikel i tidskriften *Scientific Data* som beskriver ett digitalt referensbibliotek med så kallade barcode-gener (COI) för 715 arter av bottenlevande makrovertebrater i Nordsjöområdet, inklusive Skagerrak (Christodoulou et al., 2025). Det täcker de vanligaste arterna och totalt ca en tredjedel av alla arter som förekommer i området. Projektet var finansierat av den Europeiska unionen och det upprättade referensbiblioteket kommer främst att användas för miljöövervakning med eDNA. Det är en effektiv metod där prover av vatten eller från havsbotten screenas för fritt DNA (där e står för environmental), vilket ger en bild av vilka arter som finns och vilka förändringar som sker i artsammansättningen. Museet har bidragit med ett 70-tal vävnadsprover från samlingen med olika arter från den svenska delen av Skagerrak, mestadels av material som samlats in under svenska artprojektets marina inventering, SAMARIN (Karlsson et al. 2014). *Scientific Data* är en ledande journal av sitt slag och ingår i *Nature*-gruppen.

Referenser

Berggren, M. 2025. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Kräftdjur: Krill-tiofotade kräftdjur. Crustacea: Euphausiacea-Decapoda. SLU Artdatabanken, Uppsala

Christodoulou, M., Derycke, S., Beentjes, K., Hillewaert, H., Laakmann, S., Lundin, K., Kam Khodami, S., Maes, S., Reiss, H., Uhlir, C., Van den Bulcke, L., Van der Hoorn, B., Backer, A., Martinez Arbizu, P. 2025. A taxonomically reliable DNA barcode reference library for North Sea macrobenthos. — *Scientific Data* 12, 1198 (2025).

Greeve, Y., Lindegarth, M., Panova, M., Strand, Å. 2025. Skydd av kustmiljöer genom övervakning av japansk venusmusla. — *Länsstyrelsen Västra Götalands län*, rapport 2025:46.

Karlsson, A., Berggren, M., Lundin, K., Sundin, R. 2014. Svenska artprojektets marina inventering – slutrapport. *ArtDatabanken rapporterar* 16. ArtDatabanken, SLU. Uppsala

Kullander, S.O., Stach, T., Hansson, H.G., Deling, B., Blom, H., Nyman, L., Samuelsson, H., Jilg, K. 2011. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Ryggsträngsdjur: Lansettfiskar – broskfiskar. Chordata: Branchiostomatidae – Chondrichthyes. SLU Artdatabanken, Uppsala

Lundin, K. 2025. Faunistiskt Nytt 2024: Marina evertebrater. — *Göteborgs Naturhistoriska museum Årstryck* 2025:30-34.

Mattson, T., Molander, O. 2015. Inventering av brackvattendammar i Stockesundet, Orust kommun. — *Länsstyrelsen Västra Götalands län*, rapport 2015:34

Websidor

www.gu.se/nyheter/inflyttad-bubbel-snacka-upptackt-i-experiment-om-algras

<https://vgrfokus.se/2025/12/ny-art-for-sverige-har-ar-julstjarnenudingen/>

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

GÖTEBORGS
naturhistoriska
museum